ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ നാലാം
ജന്മശതാബ്ദിയോടനുബന്ധിച്ച്
പരിശുദ്ധ പിതാവ് ഫ്രാൻസിസ് പാപ്പാ
പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന അപ്പസ്തോലികലേഖനം

മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും ദൈന്യവും

(Sublimitas et Miseria Hominis)

വിവർത്തനം: റവ. ഡോ. ജേക്കബ് പ്രസാദ്

കേരള കത്തോലിക്കാസഭയുടെ ആസ്ഥാനകാര്യാലയം
പി.ഒ.സി. പ്രസിദ്ധീകരണം

മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും ദൈന്യവും

(*Sublimitas et Miseria Hominis*)

Manushyante Garimayum Dhainyavum Malayalam version of the Apostolic Letter of Pope Francis,
Sublimitas et Miseria Hominis

Translated by	:	Rev. Dr. Jacob Prasad
Scrutinized by	:	Rev. Dr. Maria Michael Felix Rev. Dr. Suprianose Alunkal OCD Rev. Dr. Michael Pulickal CMI
Malayalam checked by	:	Prof. Dr. Chev. Primus Perincherry
Published by	:	The Director, Pastoral Orientation Centre, The Secretariat, Kerala Catholic Bishops Council, Kochi - 682 025, Kerala, India Phone: +914842 805722, 2805815 E-mail: pocpublications@gmail.com Website: www.kcbc.in
Copyright	:	To the Publisher
Published on	:	1 June 2024
Design and Layout	:	Ambily Jose
Printed at	:	Viani Printers, Ernakulam
Copies	:	1000
Price	:	₹ 70
ISBN	:	978-93-83423-71-2

@ Pastoral Orientation Centre

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior written permission of the publisher.

ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ നാലാം
ജന്മശതാബ്ദിയോടനുബന്ധിച്ച്
പരിശുദ്ധ പിതാവ് ഫ്രാൻസിസ് പാപ്പാ
പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന
അപ്പസ്തോലികലേഖനം

മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും ദൈന്യവും

(*Sublimitas et Miseria Hominis*)

വിവർത്തനം : റവ. ഡോ. ജേക്കബ് പ്രസാദ്

കേരള കത്തോലിക്കാസഭയുടെ ആസ്ഥാനകാര്യാലയം
പി.ഒ.സി. പ്രസിദ്ധീകരണം

ഉള്ളടക്കം

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ് 6

മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും ദൈന്യവും 11

എല്ലാവരോടും സംസാരിക്കുന്ന ക്രിസ്തുവുമായി പ്രണയത്തിലായിരുന്ന മനുഷ്യൻ 15

വിശ്വാസം, സ്നേഹം, സ്വാതന്ത്ര്യം 16

അതിവിശിഷ്ടമായ ഒരു ശാസ്ത്രീയ മനസ്സ് 18

തത്ത്വശാസ്ത്രജ്ഞർ 21

മാനുഷിക അവസ്ഥ 24

മാനസാന്തരം: കർത്തൃസന്ദർശനം 30

ഹൃദയത്തിന്റെ സരണിയും വിശ്വസിക്കാനുള്ള അതിന്റെ കാരണങ്ങളും 34

പാസ്കൽ, വിവാദവും സ്നേഹവും 39

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്

ഫ്രഞ്ച് തത്ത്വചിന്തകനും ശാസ്ത്രജ്ഞനുമായ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ (1623-1662) 400-ാം ജന്മദിനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ അനുസ്മരിച്ചുകൊണ്ട് പരിശുദ്ധ പിതാവ് ഫ്രാൻസിസ് പാപ്പാ 2023 ജൂൺ 19-ാം തീയതി ഈ അപ്പസ്തോലികലേഖനം പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു: "മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും ദൈന്യവും."

പരിശുദ്ധ പിതാവ് പാസ്കലിനെ ഗണിതശാസ്ത്രജ്ഞനും ഊർജതന്ത്രശാസ്ത്രജ്ഞനും തത്ത്വചിന്തകനും ആയി കരുതുന്നു. ഗണിതശാസ്ത്രജ്ഞൻ എന്ന നിലയിൽ, ഉദാഹരണത്തിന്, അദ്ദേഹം പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇന്നത്തെ കമ്പ്യൂട്ടറിന്റെ പ്രഥമരൂപം എന്ന് കരുതാവുന്ന കണക്കുകൂട്ടൽയന്ത്രം (calculator) കണ്ടുപിടിച്ചു. പാസ്കലിന്റെ നിയമം (Pascal's law) എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഊർജ്ജതന്ത്രത്തിലെ ജലമർദസംബന്ധ നിയമവും ശാസ്ത്രജ്ഞൻ എന്ന നിലയിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഭാവനയാണ്.

എന്നാൽ, ഇവയെക്കാളുപരി തത്ത്വശാസ്ത്രജ്ഞനും ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞനും എന്ന നിലയിലാണ് പാസ്കലിനെ കാണേണ്ടത് എന്ന് പാപ്പാ എഴുതുന്നു: "അപ്രകാരമുള്ള നേട്ടങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം സംതൃപ്തനായിരുന്നില്ല. ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പല മേഖലകളിലും വളരെ വലിയ പുരോഗതി

കൈവരിക്കുകയും എന്നാൽ അതോടൊപ്പം തത്ത്വ ശാസ്ത്രപരവും മതാത്മകവുമായ ആജ്ഞേയവാദം പ്രബലപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്ത ആ നൂറ്റാണ്ടിൽ സത്യത്തെ അക്ഷീണം അന്വേഷിക്കാനും നിരന്തരം പുതിയതും വിശാലവുമായ ചക്രവാളങ്ങളെ ആശ്ലേഷിക്കാനും കഴിവുള്ള 'അസ്വസ്ഥമായ' ഒരാത്മാവായി ബ്ലെയ്സ് പാസ്കൽ മാറി."

ലേഖനത്തിലുടനീളം പാസ്കലിന്റെ *"ചിന്തകൾ"* (*Pensées=Thoughts*) എന്ന സുപ്രസിദ്ധ കൃതിയിൽനിന്ന് പാപ്പാ ഉദ്ധരിക്കുന്നു. ഈ കൃതി പാസ്കലിന്റെ മരണശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുറിപ്പുകളും കൈയ്യെഴുത്തുരേഖകളും സ്വരുക്കൂട്ടി പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ടതായിരുന്നു.

ദൈവത്തിൽ വിശ്വസിക്കുക എന്നത് യുക്തിസഹമാണ് എന്ന് പാസ്ക്കൽ വാദിച്ചു. എന്നാൽ, അതോടൊപ്പംതന്നെ തന്റെ ബുദ്ധിവൈഭവത്താൽ യുക്തിയുടെ പരിധികളും അദ്ദേഹം മനസ്സിലാക്കി. അക്കാരണത്താൽ, വിശ്വാസത്താൽ ദൈവത്തോടു പ്രതികരിക്കേണ്ട ആവശ്യത്തെക്കുറിച്ച് പാസ്കൽ സമർഥിച്ചു.

അതിനാൽ പാപ്പാ പറയുന്നു: "ക്രൈസ്തവികത അവതരിപ്പിക്കുന്ന സത്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കാൻതക്കവിധമുള്ള പരിപക്വമായ കാരണങ്ങൾ ഇല്ലെന്ന് തിടുക്കത്തിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കുന്നവരോട്, ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി എന്ന നിലയിൽ യേശുക്രിസ്തുവിനെക്കുറിച്ചു പറയാൻ പാസ്കൽ താത്പര്യപ്പെടുന്നു. ദൈവികവെളിപാടിന്റെ ഉള്ളടക്കം യുക്തി ആവശ്യപ്പെടുന്നതിന് ഒട്ടും എതിരല്ലെന്നും ഒരു തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിനും സ്വന്തം രീതിയിൽ ഒരിക്കലും

എത്തിച്ചേരാനാവാത്ത വിസ്മയനീയമായ ഉത്തരം നല്കാൻ അതിനു സാധിക്കുമെന്നും തന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന്, തന്റെ അനുഭവത്തിൽനിന്ന്, പാസ്കലിനു പറയാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു."

യുക്തിയും വിശ്വാസവും അസാധാരണമാംവിധം കോർത്തിണക്കാൻ കഴിവുള്ള ആളായിരുന്നു പാസ്കൽ. ജീവിതത്തിൽ ഒരിക്കലും അവസാനിക്കാത്ത പ്രവൃത്തിയായ സത്യത്തെ അന്വേഷിക്കുക എന്നതിൽ നിലനില്ക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിനെ ശ്രവിക്കണം എന്ന് പാപ്പാ ഉപദേശിക്കുന്നു. തൽസംബന്ധമായി പാസ്കലിനെ ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ പാപ്പാ എഴുതുന്നു: "പാസ്കൽ മനുഷ്യരെക്കുറിച്ചും ദൈവത്തെക്കുറിച്ചും സംസാരിക്കാൻ ഒരുമ്പെട്ടെങ്കിൽ അതിനു കാരണം അദ്ദേഹം ചില തീർച്ചകളിലേക്ക് എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു എന്നതാണ്; അതായത്, 'യേശുക്രിസ്തുവഴി മാത്രം നാം ദൈവത്തെ അറിയുന്നു എന്നതുമാത്രമല്ല, യേശുക്രിസ്തുവഴി മാത്രമാണ് നാം നമ്മെത്തന്നെയും അറിയുന്നത്. യേശുക്രിസ്തുവഴിയല്ലാതെ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചും മരണത്തെക്കുറിച്ചും നാം ഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. യേശുക്രിസ്തുവിനെ കൂടാതെ നമ്മുടെ ജീവിതം എന്താണെന്നോ മരണം എന്താണെന്നോ ദൈവം ആരാണെന്നോ നാം ആരാണെന്നോ നാം മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല.'"

സ്നേഹിക്കുക എന്ന പ്രചോദനത്തെ ഒഴിവാക്കുന്ന സത്യം പ്രയോജനപ്രദമല്ല എന്നും പാസ്കൽ പഠിപ്പിച്ചു. ഇത് വിശ്വാസത്തിന്റെ വളരെ പ്രായോഗികമായ ഭാവമാണ്. മരണക്കിടക്കയിൽ ആയിരുന്ന പാസ്കൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: "ഭിഷഗ്വരന്മാർ സത്യംപറയുകയും, ഈ രോഗ

ത്തിൽനിന്ന് ദൈവം എന്നെ മോചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്താൽ, ഇനിയുള്ള എന്റെ ജീവിതകാലത്ത് പാവപ്പെട്ടവരെ ശുശ്രൂഷിക്കുക എന്നതിലുപരി മറ്റൊരു പ്രവൃത്തിയിലും ഏർപ്പെടാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല". പാപ്പാ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു: "ഇത്രയും വലിയ ബുദ്ധിശാലിയായ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിനെപ്പോലെ ഒരാൾ തന്റെ ജീവിതാന്ത്യവേളയിൽ കാരുണ്യപ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിനേക്കാൾ ഉപരിയായി മറ്റൊരു അടിയന്തിര കാര്യവും ഇല്ലെന്ന് കണ്ടത് ഹൃദയസ്പർശിയായ ഒന്നത്രേ."

ഫ്രാൻസിസ് പാപ്പാ ഈ കാലഘട്ടത്തിന്റെതന്നെ ഒരു ചിന്തകനായി പാസ്കലിനെ കാണുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ *ചിന്തകൾ* (*Pensées*) "യുക്തിയുടെ യുഗം" (Age of reason) എന്നറിയപ്പെട്ടിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽ സുവിശേഷത്തിനായി ഉയർത്തിയ പ്രതിരോധമായിരുന്നു. സംശയങ്ങളുടെയും നിസ്സംഗതയുടെയും ഈ കാലത്ത് ജീവിക്കുന്ന നമുക്ക് പാസ്കലിന്റെ ഈ വാചകം ഹൃദയത്തെയും മനസ്സിനെയും സ്പർശിക്കുകയും വിമോചനാത്മകമായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്യട്ടെ: നാം സത്യം ഗ്രഹിക്കുന്നത് "യുക്തികൊണ്ടു മാത്രമല്ല, അതിലേറെ ഹൃദയം കൊണ്ടാണ്; ആദ്യതത്ത്വങ്ങളെ നാം അറിയുന്നത് ഈ രണ്ടാമത്തേതുവഴിയാണ്. അക്കാര്യത്തിൽ ഒരു പങ്കുമില്ലാത്ത യുക്തി അവയെ നിരാകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് യഥാർഥത്തിൽ വ്യർഥമായ ഒരു പ്രവൃത്തിയാണ്."

ഈ അപ്പസ്തോലിക ലേഖനത്തിന്റെ പരിഭാഷ നടത്തിയ റവ. ഡോ. ജേക്കബ് പ്രസാദിനെ ഹൃദയപൂർവം അഭിനന്ദിക്കുകയും നന്ദി അറിയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇതിന്റെ സൂക്ഷ്മ പരിശോധകരായ റവ. ഡോ. മരിയ

മൈക്കിൾ ഫെലിക്സ്, റവ. ഡോ. സുപ്രിയാനോസ് ആലുങ്കൽ OCD, റവ. ഡോ. മൈക്കിൾ പുളിക്കൽ CMI, മലയാള ഭാഷാസംശോധനകനായ ഷെവലിയർ ഡോ. പ്രീമൂസ് പെരിഞ്ചേരി എന്നിവരോടുമുള്ള നന്ദിയും പ്രകാശിപ്പിക്കുന്നു.

ഇതിന്റെ ഡി. ടി. പി. ചെയ്ത ശ്രീമതി അമ്പിളി ജോസ്, ശ്രീമതി അമ്മിണി ഫ്രാൻസിസ്, സിസ്റ്റർ കാർമൽ ബിയാട്രീസ് ASC എന്നിവരോടുള്ള കൃതജ്ഞതയും അറിയിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ മുദ്രണം നിർവഹിച്ച വിയാനി പ്രിന്റിംഗ്സിനോടുള്ള നന്ദിയും രേഖപ്പെടുത്തുന്നു.

ഫാദർ ജേക്കബ് ജി. പാലയ്ക്കാപ്പിള്ളി
ഡെപ്യൂട്ടി സെക്രട്ടറി ജനറൽ, കെ.സി.ബി.സി.,
ഡയറക്ടർ, പി.ഒ.സി.

25 മെയ് 2024
കൊച്ചി, പാലാരിവട്ടം

മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും ദൈന്യവും: നാലു നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പ്, 1623 ജൂൺ 19-ാം തീയതി മധ്യഫ്രാൻസിലെ ക്ലർമോണ്ട് എന്ന സ്ഥലത്തു ജനിച്ച ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ ചിന്തയുടെ കേന്ദ്രബിന്ദുവും നിലനില്ക്കുന്ന സന്ദേശവുമാണ് ഈ വൈരുധ്യാത്മകത. ശൈശവം മുതൽ പാസ്കൽ തന്റെ ജീവിതം സത്യാന്വേഷണത്തിനായി മാറ്റിവയ്ക്കുകയുണ്ടായി. യുക്തിയുടെ ഉപയോഗംവഴി അദ്ദേഹം സത്യത്തിന്റെ ലാഞ്ചനകൾ ഗണിതശാസ്ത്രം (mathematics) രേഖാഗണിതം (geometry) ഊർജതന്ത്രത്വം (physics) തത്ത്വശാസ്ത്രം (philosophy) എന്നീ മേഖലകളിൽ തേടുകയുണ്ടായി; അതിൽ അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധേയമായ കണ്ടുപിടുത്തങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെറുപ്രായത്തിൽത്തന്നെ വലിയ പ്രശസ്തി നേടുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും, അപ്രകാരമുള്ള നേട്ടങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം സംതൃപ്തനായിരുന്നില്ല. ശാസ്ത്രത്തിന്റെ പല മേഖലകളിലും വളരെ വലിയ പുരോഗതി കൈവരിക്കുകയും എന്നാൽ അതോടൊപ്പം തത്ത്വശാസ്ത്രപരവും മതാത്മകവുമായ ആജ്ഞേയവാദം പ്രബലപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്ത ആ നൂറ്റാണ്ടിൽ സത്യത്തെ അക്ഷീണം അന്വേഷിക്കാനും നിരന്തരം പുതിയതും വിശാലവുമായ ചക്രവാളങ്ങളെ ആശ്ലേഷിക്കാനും കഴിവുള്ള "അസ്വസ്ഥമായ" (restless) ഒരാത്മാവായി ബ്ലെയ്സ് പാസ്കൽ മാറി.

മനുഷ്യഹൃദയത്തെ മഥിക്കുന്ന ചിരപുരാതനവും പുതിയതുമായ ആ ചോദ്യത്തിന് ഉത്തരം നല്കാനുള്ള താത്പര്യം അതിസമർഥവും അന്വേഷണത്വര നിറഞ്ഞതുമായ പാസ്കലിന്റെ മനസ്സിനെ ബാധിക്കാതിരുന്നില്ല: "എന്നിട്ടും അങ്ങ് ഓർക്കാൻമാത്രം മർത്ത്യനും അങ്ങ് കരുതാൻ മാത്രം മനുഷ്യസന്തതിയും എന്താണ്!" (സങ്കീ 8:5). ഈ ചോദ്യം എല്ലാക്കാലത്തും എല്ലാസ്ഥലങ്ങളിലും എല്ലാ സംസ്കാരങ്ങളിലും എല്ലാ ഭാഷകളിലും എല്ലാ മതങ്ങളിലുമുള്ള സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെ അലട്ടിയിട്ടുണ്ട്. "പ്രപഞ്ചത്തിൽ മനുഷ്യൻ ആരാണ്?" - പാസ്കൽ ചോദിക്കുന്നു - അനന്തതയുമായി തട്ടിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഒന്നുമല്ലാത്തതും എന്നാൽ ഒന്നുമല്ലാത്തതുമായി തട്ടിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ എല്ലാമായിരിക്കുന്നതും (What is man in nature? Nothing with respect to the infinite, yet everything with respect to nothing"). [1] സങ്കീർത്തകൻ ഈ ചോദ്യം ചോദിക്കുന്നത് ദൈവവും തന്റെ ജനവും തമ്മിലുള്ള സ്നേഹബന്ധത്തിന്റെ ചരിത്രപശ്ചാത്തലത്തിലാണ്; ആ ചരിത്രം അതിന്റെ ഉച്ചസ്ഥാനത്ത് എത്തുന്നത് മനുഷ്യപുത്രന്റെ - യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ - മനുഷ്യാവതാരത്തിലാണ്. അവനെ പിതാവ് വിസ്മരിക്കപ്പെടുംവിധം കൈവിടുകയുണ്ടായി. അത് അവന് എല്ലാ സൃഷ്ടികൾക്കും ഉപരിയായി മഹത്ത്വവും ബഹുമതിയും നല്കി അലങ്കരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയായിരുന്നു (6-ാം വാക്യം കാണുക). ഗണിതശാസ്ത്രത്തിൽനിന്നും രേഖാഗണിതത്തിൽനിന്നും തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായ ഭാഷയിൽ ഉന്നയിക്കപ്പെടുന്ന ഈ ചോദ്യത്തിൽ പാസ്കൽ തുടർന്ന് തന്റെ തീവ്രമായ ശ്രദ്ധ പതിപ്പിച്ചു.

ഇക്കാരണത്താൽ, എല്ലാ യാഥാർഥ്യങ്ങളെയും അടിസ്ഥാനപരമായി വിസ്മയത്തോടും തുറവോടുംകൂടെ

സമീപിക്കുന്ന ഒരാളായി പാസ്കലിനെ വിശേഷിപ്പിക്കാൻ കഴിയുമെന്നാണ് ഞാൻ കരുതുന്നത്. അതായത്, ജ്ഞാനത്തിന്റെയും ജീവിതത്തിന്റെയും ഇതര വശങ്ങളോടുമുള്ള തുറവ്, അപരനോടുള്ള തുറവ്, സമൂഹത്തോടുള്ള തുറവ് എന്നിവ. ഉദാഹരണത്തിന്, 1661-ൽ അദ്ദേഹം ചരിത്രത്തിലാദ്യമായി പാരീസിൽ പൊതുഗതാഗതസംവിധാനം വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു, അഞ്ചു പൈസയുടെ യാത്രാവണ്ടികൾ ("five-penny coaches"). ഈ ലേഖനത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽത്തന്നെ ഞാനിത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് ഒരു കാര്യം വ്യക്തമാക്കാനാണ്; അതായത്, 1654 നവംബർ 23-ാം തീയതി "അഗ്നിനിശ"യിൽ ("night of fire") തുടങ്ങിയ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ക്രിസ്തുവിലേക്കുള്ള മാനസാന്തരമോ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസം സംബന്ധിച്ച അതിസമർഥമായ ബൗദ്ധിക ന്യായീകരണമോ അദ്ദേഹത്തെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലഘട്ടത്തിലെ ഒരു മനുഷ്യൻ ആയിരിക്കുന്നതിൽനിന്ന് ഒട്ടും മാററിനിറുത്തിയില്ല. തന്റെ കാലഘട്ടത്തിലെ സമൂഹത്തെ അഭിമുഖീഭവിച്ച പ്രശ്നങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തെ ഏറെ അലട്ടി; താൻ ജീവിച്ചിരുന്ന സമൂഹത്തിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളുടെയും ഭൗതിക ആവശ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും അദ്ദേഹത്തിന് കരുതൽ ഉണ്ടായിരുന്നു.

കേവലം 39-ാമത്തെ വയസ്സിൽ വന്നുഭവിച്ച അവസാനത്തെ രോഗപീഡയുടെ നേരത്തുപോലും അപരനെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം കാട്ടിയ താത്പര്യം ലോകത്തോടുള്ള തുറവിന്റെ അടയാളമായിരുന്നു. തദവസരത്തിൽ, ഈ ഭൂമിയിലെ തീർത്ഥയാത്രയുടെ അവസാന ഭാഗത്ത്, അദ്ദേഹം ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞതായി രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു: "ഭിഷഗ്വരന്മാർ സത്യംപറയുകയും, ഈ രോഗത്തിൽ

നിന്ന് ദൈവം എന്നെ മോചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്താൽ, ഇനിയുള്ള എന്റെ ജീവിതകാലത്ത് പാവപ്പെട്ടവരെ ശുശ്രൂഷിക്കുക എന്നതിലുപരി മറ്റൊരു പ്രവൃത്തിയിലും ഏർപ്പെടാൻ ഞാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല." [2] ഇത്രയും വലിയ ബുദ്ധിശാലിയായ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിനെപ്പോലെ ഒരാൾ തന്റെ ജീവിതാന്ത്യവേളയിൽ കാരുണ്യപ്രവൃത്തികളിൽ ഏർപ്പെടുന്നതിനെക്കാൾ ഉപരിയായി മറ്റൊരു അടിയന്തിര കാര്യവും ഇല്ലെന്നു കണ്ടത് ഹൃദയസ്പർശിയായ ഒന്നത്രേ: സ്നേഹമാണ് വിശുദ്ധ ലിഖിതം മുഴുവന്റെയും ലക്ഷ്യം. [3]

അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജനനത്തിന്റെ നാലാം ശതാബ്ദത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ ആദരിക്കാൻ ദൈവികപരിപാലനം എനിക്ക് ഇടവരുത്തിയതിൽ ഞാൻ അതിയായി സന്തോഷിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതത്തിന്റെയും ചിന്തയുടെയും ചില വശങ്ങൾ അനുസ്മരിക്കാനും അവ യഥാർഥ ആനന്ദം അന്വേഷിക്കുന്ന ഇക്കാലത്തെ ക്രൈസ്തവർക്കും സന്മനസ്സുള്ള അവരുടെ സമകാലികർക്കും ഉപകാരപ്രദമായ രീതിയിൽ അവതരിപ്പിക്കാൻ ആകുന്നതിലും ഞാൻ സന്തോഷിക്കുന്നു.

എന്തെന്നാൽ, "എല്ലാ ആളുകളും സന്തോഷം അന്വേഷിക്കുന്നു. അവർ എത്ര വ്യത്യസ്തമാർഗങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചാൽത്തന്നെയും, ഇക്കാര്യത്തിൽ അപവാദം ഇല്ല. എല്ലാവരും ഒരു ലക്ഷ്യത്തിലേക്കാണ് ചരിക്കുന്നത്." [4] നാലു നൂറ്റാണ്ടുകൾക്കുശേഷവും, പാസ്കൽ നമ്മുടെ സഹയാത്രികനാണ്; യഥാർഥസന്തോഷം അന്വേഷിച്ചുള്ള നമ്മുടെ യാത്രയിൽ അദ്ദേഹം നമ്മെ അനുയാത്ര ചെയ്യുന്നു; അത് വിശ്വാസത്തിന്റെ ദാനത്തിലൂടെയാണ് നടക്കുന്നത്.

അതായത്, ക്രൂശിതനും ഉത്ഥിതനുമായ നാഥനെ നാം വിനീതരും സന്തോഷഭരിതരുമായി തിരിച്ചറിയുന്ന പ്രക്രിയ.

എല്ലാവരോടും സംസാരിക്കുന്ന ക്രിസ്തുവുമായി പ്രണയത്തിലായിരുന്ന മനുഷ്യൻ

ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന് എല്ലാവരെയും ആകർഷിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ, അത് സർവോപരി അദ്ദേഹം മാനുഷികാവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് എല്ലാവർക്കും ബോധ്യപ്പെടുന്ന രീതിയിൽ സംസാരിച്ചു എന്നതിനാലാണ്. എന്നാൽ, മാനുഷിക പെരുമാറ്റം ഉൾക്കാഴ്ചയോടെ നിരീക്ഷിച്ച ഒരാൾ എന്ന നിലയിൽമാത്രം അദ്ദേഹത്തെ വീക്ഷിക്കുന്നത് ശരിയായിരിക്കില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബൃഹത് കൃതിയായ *ചിന്തകൾ* (*Pensées* = Thoughts), അദ്ദേഹം പറഞ്ഞ ചില വചനങ്ങൾ, എന്നിവ വളരെ പ്രസിദ്ധങ്ങളത്രേ. അതേസമയം, യേശുക്രിസ്തുവും വിശുദ്ധ ലിഖിതവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിന്തയുടെ കേന്ദ്രബിന്ദുവും അവ തുറക്കാനുള്ള താക്കോലുമാണെന്ന് മനസ്സിലാക്കാതെ, അവയെ നമുക്ക് വ്യക്തമായി ഗ്രഹിക്കാൻ കഴിയില്ല എന്നത് വിസ്മരിക്കാനവില്ല. പാസ്കൽ മനുഷ്യരെക്കുറിച്ചും ദൈവത്തെക്കുറിച്ചും സംസാരിക്കാൻ ഒരുമ്പെട്ടെങ്കിൽ അതിനു കാരണം, അദ്ദേഹം ചില തീർച്ചകളിലേക്ക് എത്തിച്ചേർന്നിരുന്നു എന്നതാണ്; അതായത്, “യേശുക്രിസ്തുവഴി മാത്രം നാം ദൈവത്തെ അറിയുന്നു എന്നതുമാത്രമല്ല, യേശുക്രിസ്തുവഴി മാത്രമാണ് നാം നമ്മെത്തന്നെയും അറിയുന്നത്. യേശുക്രിസ്തുവഴിയല്ലാതെ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചും മരണത്തെക്കുറിച്ചും നാം ഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. യേശുക്രിസ്തുവിനെക്കൂടാതെ നമ്മുടെ ജീവിതം എന്താണെന്നോ മരണം എന്താണെന്നോ ദൈവം ആരാണെന്നോ നാം

ആരാണെന്നോ നാം മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. ആകയാൽ, യേശുക്രിസ്തുവിനെക്കുറിച്ചുമാത്രം സംസാരിക്കുന്ന വിശുദ്ധ ലിഖിതങ്ങൾ ഇല്ലാതെ നാം ഒന്നുംതന്നെ അറിയുന്നില്ല; അവയില്ലെങ്കിൽ നാം ഇരുട്ടുമാത്രം ദർശിക്കുന്നു." [5] ഇത്രയും സുധീരമായ ഈ പ്രഖ്യാപനം എല്ലാവരും മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ ഇത് വ്യക്തമാക്കപ്പെടണം; അല്ലെങ്കിൽ അത് സഭയുടെ വിശ്വാസം പങ്കുവയ്ക്കാത്തവരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ദുർഗ്രഹമായ ഒരു ഒരു കേവല വിശ്വാസസത്യസംബന്ധപ്രഖ്യാപനമായി അവശേഷിക്കുകയോ സാധാരണ യുക്തിയുടെ ന്യായമായ യോഗ്യതയെ ചോദ്യം ചെയ്യുന്ന ഒന്നായി ഭവിക്കുകയോ ചെയ്യും.

വിശ്വാസം, സ്നേഹം, സ്വാതന്ത്ര്യം

ക്രൈസ്തവർ എന്ന നിലയിൽ നാം നമ്മുടെ വിശ്വാസം അവിതർക്കിതമാംവിധം സുനിശ്ചിതമാണെന്ന തരത്തിൽ അത് എല്ലാവർക്കും സുവിദിതമാണ് എന്ന രീതിയിൽ അതിനെ അവതരിപ്പിക്കാനുള്ള പ്രലോഭനം ഒഴിവാക്കണം. "ദൈവവും സത്യവും വേർതിരിക്കാനാവാത്ത" [6] യാഥാർഥ്യങ്ങളാണെന്ന് മനുഷ്യരെ ബോധ്യപ്പെടുത്താനുള്ള പാസ്കലിന്റെ വ്യഗ്രത വ്യക്തമായിരുന്നു; എന്നിരുന്നാലും, ഒരു സ്വതന്ത്രഹൃദയത്താൽ സ്വീകരിക്കപ്പെടേണ്ട വിശ്വാസം, ദൈവത്തിന്റെ ദാനംവഴി മാത്രമേ കരഗതമാകൂ എന്ന് അദ്ദേഹത്തിന് അറിയാമായിരുന്നു. "അബ്രാഹത്തിന്റെയും ഇസഹാക്കിന്റെയും യാക്കോബിന്റെയും ദൈവത്തെ - തത്ത്വചിന്തകരുടെയും ജ്ഞാനികളുടെയും ദൈവത്തെ അല്ല" [7] - വിശ്വാസംവഴി പാസ്കൽ വ്യക്തിപരമായി കണ്ടുമുട്ടിയിരുന്നു. യേശുക്രിസ്തുവിനെ അദ്ദേഹം "വഴിയും സത്യവും ജീവനും" (യോഹ 14:6) ആയി അംഗീ

കരിച്ചിരുന്നു. അക്കാരണത്താൽ, ഈ ജീവിതത്തിൽ ഒരിക്കലും അവസാനിക്കാത്ത പ്രവൃത്തിയായ, സത്യത്തെ അന്വേഷിക്കുക എന്നതിൽ നിലനില്ക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിനെ ശ്രവിക്കണം എന്ന് ഞാൻ ഉപദേശിക്കുന്നു. അനിതരസാധാരണമാംവിധം ബുദ്ധിശാലിയായിരുന്ന ആ മനുഷ്യൻ, സ്നേഹിക്കുക എന്ന പ്രചോദനം ഒഴിവാക്കുന്ന സത്യം പ്രയോജനപ്രദമല്ല എന്ന് ഊന്നിപ്പറയുകയുണ്ടായി. "നാം സത്യത്തെ അതിൽതന്നെ ഒരു ബിംബം ആക്കി മാറ്റുന്നു, എന്തെന്നാൽ, സ്നേഹത്തെ ഒഴിവാക്കുന്ന സത്യം ദൈവമല്ല; അത് ദൈവത്തിന്റെ പ്രതിമ മാത്രമാണ്; അത് ഒട്ടുംതന്നെ സ്നേഹിക്കപ്പെടാനും ആരാധിക്കപ്പെടാനും യോഗ്യമല്ലാത്ത ഒരു വിഗ്രഹമത്രേ." [8]

അങ്ങനെ പാസ്കൽ നമ്മെ തെറ്റായ പഠനത്തിലും അന്ധവിശ്വാസങ്ങളിലും വിഷയലമ്പടപരമായ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിലും നിന്ന് രക്ഷിക്കുന്നു. ഇവ വളരെയേറെപ്പേരെ ശാശ്വത സമാധാനത്തിൽനിന്നും സന്തോഷത്തിൽനിന്നും അകറ്റിക്കളയുന്നു. ശാന്തിയും സന്തോഷവും നമുക്കു നല്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ആളാണ്, "മരണത്തിനും തിന്മയ്ക്കും" ഉപരിയായി "ജീവനും നന്മയും" (നിയമ 30:15.19) നമ്മൾ തിരഞ്ഞെടുക്കണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുന്നത്. എന്നാൽ നമ്മുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ദുരന്തം എന്നു പറയുന്നത്, പലപ്പോഴും ഇക്കാര്യം നാം വ്യക്തമായി കാണാതിരിക്കുകയും തൽഫലമായി തെറ്റായ തിരഞ്ഞെടുപ്പുകൾ നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നു എന്നതാണ്. എന്തെന്നാൽ, "പരിശുദ്ധാത്മാവ് തന്റെ ശക്തിയാൽ നമ്മെ നിറയ്ക്കുകയും അങ്ങനെ നമ്മെ നമ്മുടെ ബലഹീനതയിൽനിന്നും സ്വാർഥത്തിൽനിന്നും സ്വയംസംതൃപ്തിയിൽനിന്നും അഹംഭാവത്തിൽ

നിന്നും മോചിപ്പിച്ചെങ്കിൽ മാത്രമേ” [9] നമുക്ക് സുവിശേഷത്തിന്റെ സന്തോഷം അനുഭവിച്ചറിയാൻ സാധിക്കുകയുള്ളൂ. മാത്രമല്ല, “വിവേചിച്ചറിയലിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന ജ്ഞാനം കൂടാതെയായാൽ നാം എല്ലാത്തരം കടന്നുപോകുന്ന പ്രവണതളുടെയും ഇരകളായിത്തീരും.” [10] അതിനാലാണ് ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ സജീവ വിശ്വാസത്തിന്റെ ആസ്വാദനം നമ്മെ ഈ ലോകത്തിന്റെ നിഴലുകളും ദുഃഖങ്ങളും നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന പാതയിലൂടെ കടന്നുപോകാൻ സഹായിക്കുന്നത്; ക്രൈസ്തവമതം, “മനുഷ്യനെ സത്യമായി അറിയുന്നതിനാൽ ധന്യമാണെന്നും” “ശരിയായ നന്മ വാഗ്ദാനം ചെയ്യുന്നതിനാൽ അത് സ്നേഹിക്കപ്പെടാവുന്നതാണെന്നും” [11] കാണിച്ചുതരാൻ അദ്ദേഹം ശ്രമിക്കുകയുണ്ടായി.

അതിവിശിഷ്ടമായ ഒരു ശാസ്ത്രീയ മനസ്സ്

1626-ൽ അമ്മ മരിച്ചപ്പോൾ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന് മൂന്നു വയസ്സായിരുന്നു. അറിയപ്പെടുന്ന ഒരു നിയമ വിദഗ്ധനായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാവ് സ്റ്റീഫനും ശാസ്ത്രീയമായ ദാനങ്ങളാൽ അലങ്കൃതനും പ്രസിദ്ധനും ആയിരുന്നു, ഏറെ പ്രത്യേകിച്ച്, ഗണിതശാസ്ത്രത്തിലും രേഖാഗണിതത്തിലും. തന്റെ മൂന്നു മക്കളായ ജാക്വിലിനും ബ്ലെയ്സിനും ഗിൽബർട്ടിനും വ്യക്തിപരമായി നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം നല്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം 1632-ൽ പാരീസിലേക്ക് മാറിത്താമസിച്ചു. അധികം താമസിയാതെ ബ്ലെയ്സ്, അസാമാന്യമായ ബുദ്ധിശക്തിയും നിലനില്ക്കുന്ന സത്യാന്വേഷണത്വരയും പ്രകടമാക്കിത്തുടങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ സഹോദരി ജാക്വിലിൻ പറയുന്നു, “ശൈശവം മുതൽ തനിക്ക് പ്രകടമായി സത്യമെന്നു ബോധ്യപ്പെട്ടതു മാത്രമേ അവൻ

അംഗീകരിച്ചിരുന്നുള്ളൂ; അതിനാൽ, ഏതെങ്കിലും കാര്യം യുക്തിസഹമായ രീതിയിലല്ല അവതരിപ്പിച്ചിരുന്നതെങ്കിൽ, അവൻ സ്വയമേ അത് കണ്ടെത്താൻ ശ്രമിക്കുമായിരുന്നു." [12] ഒരിക്കൽ ബ്ലെയ്സ് രേഖാഗണിതം (geometry) പഠിക്കുന്നതായി അവന്റെ പിതാവ് കണ്ടു. അപ്പോൾത്തന്നെ അയാൾക്ക് ഒരു കാര്യം ബോധ്യമായി : അതേ സ്ഥാപിതപ്രമാണങ്ങൾ (theorems) കൃത്യമായി മറ്റു പേരുകളിൽ പുസ്തകങ്ങളിൽ കാണാമായിരുന്നെങ്കിലും, ബ്ലെയ്സ് തന്റെ പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വയസ്സിൽത്തന്നെ യുക്ലിഡി (Euclid) ന്റെ ആദ്യ 32 ദൃഢ പ്രസ്താവങ്ങളും (propositions) സ്വന്തം നിലയ്ക്ക് നിലത്ത് കളംവരച്ച് കണ്ടെത്തിയിരുന്നുവെന്ന്.[13] "അവന്റെ ബുദ്ധിശക്തിയിലും അതിന്റെ വൈഭവത്തിലും തങ്ങളുടെ പിതാവ് അത്ഭുതപ്പെട്ടു" [14] എന്നും ഗിൽബർട്ട് ഓർക്കുന്നു.

തുടർന്നുവന്ന വർഷങ്ങളിൽ സ്വന്തം കഴിവ് വളരെ ഫല പ്രദമാക്കിതീർക്കാൻ ബ്ലെയ്സ് പാസ്ക്കൽ തീവ്രമായി പ്രയത്നിച്ചു. പതിനേഴാം വയസ്സായപ്പോഴേക്കും തന്റെ കാല ഘട്ടത്തിലെ ഏറ്റവും അഭ്യസ്തവിദ്യരായ വ്യക്തികളുമായി അദ്ദേഹം ബന്ധത്തിലായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. തുടർന്ന് ഒന്നിനു പുറകെ ഒന്നായി തന്റെ കണ്ടുപിടിത്തങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങളും ഉണ്ടായി. 1642-ൽ, പത്തൊമ്പതാം വയസ്സിൽ, ഇന്നത്തെ കമ്പ്യൂട്ടറിന്റെ അതിപുരാതനരൂപം എന്നു പറയാവുന്ന ഒരു ഗണിതയന്ത്രം (arithmetic machine) അദ്ദേഹം കണ്ടുപിടിച്ചു. ഈ രീതിയിൽ നോക്കിയാൽ, പാസ്കൽ നമ്മുടെതന്നെ കാലഘട്ടത്തോടാണ് സംസാരിക്കുന്നത്; എന്തെന്നാൽ അദ്ദേഹം മാനുഷിക യുക്തിയുടെ ഏറ്റവും ഉന്നതഭാവത്തെയാണ് അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നത്; നമുക്കുചുറ്റുമുള്ള ലോകത്തിന്റെ രഹസ്യങ്ങൾ മനസ്സിലാ

ക്കുന്നതിനായി അത് ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ അദ്ദേഹം നമ്മെ പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു. ഗണിതശാസ്ത്രത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്ന പ്രാവീണ്യം, വസ്തുക്കൾ എങ്ങനെയാണ് പ്രവർത്തിക്കുന്നത് എന്നതിനെക്കുറിച്ച് വിശദമായി മനസ്സിലാക്കാനുണ്ടായിരുന്ന കഴിവ് എന്നിവ ജീവിതകാലം മുഴുവൻ അദ്ദേഹത്തെ സഹായിക്കുന്ന ഘടകങ്ങളായിത്തീർന്നിരുന്നു. ഹാൻസ് ഊഴ്സ് ഫോൺ ബാൽത്തസാർ എന്ന അതിപ്രസിദ്ധനായ ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞൻ പറയുന്നു, "ഗണിതശാസ്ത്രത്തിലും ഭൗതികശാസ്ത്രത്തിലും അവയുടേതായ അതിസൂക്ഷ്മത പുലർത്താൻ അദ്ദേഹം സ്വയം പരിശീലിപ്പിച്ചു; അത് അത്രമാത്രം അതിസൂക്ഷ്മത ഉൺമയുടെയും ക്രൈസ്തവചിന്തയുടെയും തലങ്ങളിലും പ്രാപിക്കാൻ വേണ്ടിക്കൂടിയായിരുന്നു." [15] സത്യാന്വേഷകരായ എല്ലാവരോടും, തന്നെ ചേർത്തുനിർത്തിയ സാധാരണ യുക്തിയുടെ ഉപയോഗത്തിലുള്ള വിശ്വാസം അതിന്റെ തന്നെ പരിമിതികൾ അംഗീകരിക്കാനും അക്കാരണത്താൽത്തന്നെ ദൈവികവെളിപാടിന്റെ അതിസ്വാഭാവികയുക്തി സ്വീകരിക്കാനും പാസ്കലിനെ പ്രേരിപ്പിച്ചു; ഈ കാഴ്ച്ചപ്പാടിലുള്ള വിരോധാഭാസപരമായ സ്പർശം അദ്ദേഹത്തിന്റെ തത്ത്വശാസ്ത്ര ചിന്തയുടെ ആഴത്തിലും സാഹിത്യരചനയായ *ചിന്തകളുടെ* (*Pensées*) സൗകുമാര്യത്തയിലും തെളിഞ്ഞു നില്ക്കുന്നു: "യേശുക്രിസ്തു മനുഷ്യനാണെന്ന് തെളിയിക്കുന്നതിനായി, അക്കാര്യം നിഷേധിക്കുന്നവർക്കെതിരേ സഭയ്ക്ക് ഒരുപാട് പ്രയത്നിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്; അതുപോലെതന്നെ അവിടന്ന് ദൈവമാണെന്ന് തെളിയിക്കുന്നതിലും; എന്നാൽ രണ്ടു കാര്യങ്ങളും തുല്യമായ രീതിയിൽ സുവ്യക്തമായിരുന്നു." [16]

തത്ത്വശാസ്ത്രജ്ഞർ

തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിന്റെ ഭാഷയിലാണ് പാസ്കലിന്റെ മിക്ക കൃതികളും. *ചിന്തകൾ* (*Pensées*) എന്ന കൃതിയിൽ ഇത് സുവ്യക്തമാണ്. മരണാനന്തരം പ്രസിദ്ധീകരിക്കപ്പെട്ട ഈ കൃതി ഖണ്ഡശഃ എഴുതിയ ഭാഗങ്ങളുടെ ഒരു ശേഖരമാണ്; ദൈവശാസ്ത്രപരമായ താത്പര്യങ്ങൾ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി ഒരു തത്ത്വവിചാരത്തിനായുള്ള കുറിപ്പുകളും കരടുചിത്രങ്ങളുമാണവ. ഈ ശേഖരത്തിന്റെ മൂലഭാവവും ഐക്യവും വീണ്ടെടുക്കാൻ പണ്ഡിതർ പല ശ്രമങ്ങൾ നടത്തുകയും, വിവിധങ്ങളായ ഫലങ്ങൾ കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. പാസ്കലിന്റെ ഞാൻ മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച, അടങ്ങാത്ത ക്രിസ്തുസ്നേഹവും പാവങ്ങളെ ശുശ്രൂഷിക്കാനുള്ള താത്പര്യവും കരുത്തനായ ഈ ശിഷ്യന്റെ മനസ്സിൽ വിഘടനത്തിന്റെ അടയാളമായി മാറിയില്ല; മറിച്ച് സുവിശേഷാത്മകമായ ഒരു മൗലികതയിലേക്കും പുരോഗതിയിലേക്കുമുള്ള ആഴമാർന്ന വളർച്ചയിലേക്കുമാണ് അത് നയിച്ചത്; അതായത്, കൃപാവരത്താൽ സഹായിക്കപ്പെട്ട് കർത്താവിന്റെ സജീവസത്യത്തിലേക്ക് നയിക്കപ്പെടാൻ വേണ്ടി.

വിശ്വാസം സംബന്ധിച്ച് അതിസ്വാഭാവികമായ സുനിശ്ചിതത്വം ഉണ്ടായിരുന്ന പാസ്കലിന് വിശ്വാസം യുക്തിയുമായി സമ്പൂർണമായി യോജിച്ചുപോകുന്ന ഒന്നായിരുന്നു; എന്നുമാത്രമല്ല, വിശ്വാസം അനന്തമായ രീതിയിൽ യുക്തിക്കുമപ്പുറം പോകുന്നതാണെന്നും അദ്ദേഹം കരുതി. അതോടൊപ്പം, തന്റെ വിശ്വാസത്തോടു യോജിച്ചുപോകാത്തവരുമായി സംവദിക്കാനും അദ്ദേഹം തയ്യാറായിരുന്നു. എന്തെന്നാൽ, "വിശ്വാസമില്ലാത്തവർക്ക് ദൈവം

അവരുടെ ഹൃദയത്തെ ചലിപ്പിച്ച് അത് അവർക്കു നല്കാനായി നാം കാത്തിരിക്കുമ്പോൾത്തന്നെ, യുക്തിവഴിയല്ലാതെ നമുക്ക് അത് അവർക്കു നല്കാൻ കഴിയില്ല." [17] മറ്റുള്ളവരെ പൂർണമായി ബഹുമാനിക്കുകയും ക്ഷമാപൂർവം കാത്തിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സുവിശേഷവത്കരണത്തിന്റെ ഒരു രൂപം നാം ഇവിടെ കാണുന്നു; നമ്മുടെ തലമുറയ്ക്ക് അനുകരിക്കാൻ പറ്റിയ ഒരു ഭാവമാണിത്.

ആകയാൽ, ക്രൈസ്തവികതയെക്കുറിച്ചുള്ള പാസ്കലിന്റെ ചിന്ത ശരിയായി മനസ്സിലാക്കണമെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ തത്ത്വവിചാരംകൂടി അറിഞ്ഞിരിക്കണം. പുരാതന യവന തത്ത്വചിന്തകരുടെ വിജ്ഞാനത്തിന് അദ്ദേഹം വലിയ മൂല്യം കല്പിച്ചു; അവർ ഒരു നഗരത്തിന്റെ പൗരരായി, ലാളിത്യത്തിലും സ്വസ്ഥതയിലും ജീവിക്കാനും ശ്രമിച്ചിരുന്നു: "പണ്ഡിതരുടെ പ്രഭയേറിയ വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിച്ചിരുന്നവരായി പ്ലേറ്റോയെയും അരിസ്റ്റോട്ടിലിനെയും നാം നോക്കിക്കാണുന്നു. അതേസമയം, അവർ മറ്റുള്ളവരെപ്പോലെ സാധാരണ മനുഷ്യരായിരുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ സുഹൃത്തുക്കളുമായി ചിരിച്ച് ഉല്ലസിച്ചിരുന്നു. അവർ തങ്ങളുടെ നിയമസംഹിതകളും രാഷ്ട്രമീമാംസയും ഒക്കെ രൂപപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ, അപ്രകാരം ചെയ്തത് സന്തോഷത്തിനുവേണ്ടിയായിരുന്നു. അത് അവരുടെ തത്ത്വചിന്തയുടെയോ ജീവിതത്തിന്റെ വളരെ ഗൗരവമേറിയ സംഗതികളുടെയോ ഭാഗമായിരുന്നില്ല; തത്ത്വചിന്തയുടെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട ഭാഗമെന്നത് ലളിതമായും സമാധാനപരവുമായും ജീവിക്കുക എന്നതായിരുന്നു." [18] എന്നാൽ പ്രസ്തുത തത്ത്വചിന്തകൾ മഹത്ത്വമേറിയതും ഉപകാരപ്രദവും ആയിരുന്നപ്പോഴും പാസ്കൽ അവയുടെ

പരിമിതികൾ മനസ്സിലാക്കി: സ്റ്റോയികൃവാദം (stoicism) അഹങ്കാരത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നു; [19] സന്ദേഹാത്മക വാദം (scepticism) നിരാശതയിലേക്കും. [20] മനുഷ്യന്റെ യുക്തി എന്നത് സൃഷ്ടിയുടെ ഒരു വിസ്മയമാണ്; അത് മനുഷ്യനെ മറ്റെല്ലാ സൃഷ്ടികളിലുംനിന്ന് വ്യത്യസ്തനാക്കുന്നു. യഥാർഥത്തിൽ “മനുഷ്യൻ ഒരു ഞാങ്ങണയാണ്; അതോ, പ്രകൃതിയിൽ വളരെ ദുർബലമായ ഒന്ന്; അതേ സമയം, ഇത് ഒരു ചിന്തിക്കുന്ന ഞാങ്ങണയാണ്.” [21] ആകയാൽ, തത്ത്വശാസ്ത്രകരുടെ പരിമിതി യഥാർഥത്തിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട യുക്തിയുടെതന്നെ പരിമിതിയാണ്. “ഞാൻ എല്ലാറ്റിനെയും കുറിച്ച് സംസാരിക്കാൻ പോവുകയാണ്,” [22] എന്ന് ഡെമോക്രിറ്റസ് പറഞ്ഞേക്കാം. എന്നാൽ, യുക്തിക്ക്, അതിൽത്തന്നെ, ഏറെ ആഴമുള്ളതും വളരെ അടിയന്തരവുമായ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനാവില്ല. അവസാനം, പാസ്കലിന്റെ കാലഘട്ടത്തിലും നമ്മുടെ കാലഘട്ടത്തിലും ഏറ്റവും വലുതും ഏറ്റവും നിർണായകവുമായി നിലകൊള്ളുന്ന ചോദ്യം ഏതാണ്? അത് നമ്മുടെ അന്ത്യത്തിന്റെ ആകമാനമായ അർഥം എന്താണെന്നുള്ളതാണ്; അതായത്, നമ്മുടെ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ചും നമ്മുടെ പ്രത്യാശയെക്കുറിച്ചുമുള്ളതാണ്; അത് നമ്മുടെ സന്തോഷം ലക്ഷ്യംവച്ചുള്ളതാണ്; അത് ശാശ്വതമാണെന്നു കരുതാൻ പാടില്ല എന്നുമില്ല; എന്നാൽ, അത് ദൈവത്തിനു മാത്രമേ നല്കാൻ സാധിക്കൂ. “സ്വന്തംനില എന്താണെന്നതിനപ്പുറത്ത് മറ്റൊന്ന് മനുഷ്യനു കൂടുതൽ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നതായി ഇല്ല; നിത്യത എന്നതോളം ഭയപ്പെടുത്തുന്ന മറ്റൊന്ന് മനുഷ്യനില്ല.” [23]

പാസ്കലിന്റെ *ചിന്തകൾ* (*Pensées*) പരിചിന്തനവിഷയമാക്കുമ്പോൾ ഒരുവിധത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റൊരുവിധ

ത്തിൽ നമുക്ക് നിരന്തരം അഭിമുഖീഭവിക്കുന്ന ഒരു അടിസ്ഥാനപരമായ തത്ത്വം ഇതാണ്: "യാഥാർഥ്യം ആശയങ്ങൾക്ക് ഉപരിയാണ്." യാഥാർഥ്യത്തിനു മുഖാവരണം അണിയിക്കുന്ന വ്യത്യസ്ത മാർഗങ്ങളിൽനിന്ന് ദൂരെ നില്ക്കാൻ പാസ്കൽ നമ്മെ പഠിപ്പിക്കുന്നു, അതായത്, "മാലാഖമാർക്കുസമമായ ശുദ്ധിയിൽനിന്നും," "ജ്ഞാനം ഇല്ലാത്ത ബൗദ്ധിക പ്രതിപാദ്യത്തിൽനിന്നും." [24] ശരീരത്തിൽനിന്ന് മാറ്റിനിർത്തപ്പെട്ട യുക്തി മറ്റെന്തിനെയുംകാൾ കൂടുതൽ അപകടകരമാണ്: "ഒരു മാലാഖയെപ്പോലെ പെരുമാറേണ്ടവൻ ഒരു മൃഗത്തെപ്പോലെ പെരുമാറുന്നു." [25] ധനതത്ത്വശാസ്ത്രത്തിന്റെയും സാമൂഹ്യജീവിതത്തിന്റെയും നരവംശശാസ്ത്രത്തിന്റെയും ധാർമികതയുടെയും തലങ്ങളിൽ നമ്മെ സഹിക്കാൻ ഇടയാക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വിനാശകരമായ പ്രത്യയശാസ്ത്രങ്ങൾ അവരുടെ പിൻഗാമികളെ വ്യാമോഹങ്ങളുടെ ലോകത്ത് തളച്ചിടുന്നു; അവിടെ യാഥാർഥ്യത്തിനുപകരം ആശയങ്ങൾ പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെടുന്നു.

മാനുഷിക അവസ്ഥ

എപ്പോഴും വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ നിറഞ്ഞ പാസ്കലിന്റെ തത്ത്വശാസ്ത്രം ഒരേസമയം ലളിതവും വ്യക്തവുമായ ഒരു സമീപനത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ്: "യുക്തിയാൽ പ്രകാശിതമായ യാഥാർഥ്യം" [26] അന്വേഷിച്ചു കണ്ടെത്താനാണ് അതു ശ്രമിക്കുന്നത്. മനുഷ്യൻ ഒരർഥത്തിൽ തന്നോടുതന്നെ അപരിചിതനായിരിക്കുന്നു എന്ന ഒരു നിരീക്ഷണത്തോടുകൂടെയാണ് പാസ്കൽ ആരംഭിക്കുന്നത് – ഒരേസമയം മഹത്തമനും ദുരിതപൂർണനുമായവൻ. മനുഷ്യൻ മഹത്തമനാണ്, കാരണം, അവനു യുക്തിയും

അതോടൊപ്പം തന്റെ വികാരങ്ങൾ അടക്കിനിർത്താനുള്ള കഴിവും ഉണ്ട്; ''താൻ ദുരിതപൂർണനാണെന്ന് സ്വയം അംഗീകരിക്കുന്നതിനാലും" [27] മനുഷ്യൻ മഹത്തമൻ ആണെന്നു പറയാനാകും. യഥാർഥത്തിൽ, തന്റെ ചോദന കളെ തൃപ്തിപ്പെടുത്തുകയോ അവയെ അടക്കിനിർത്തു കയോ ചെയ്യുക എന്നതിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തമായ ചില തിനെ മനുഷ്യൻ കാംക്ഷിക്കുന്നു,'' ''എന്തെന്നാൽ, മൃഗങ്ങൾക്ക് കേവലം സ്വാഭാവികം എന്നു നാം കരുതു ന്നത് മനുഷ്യനെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ദുരിതപൂർണാ വസ്ഥ എന്നു നാം വിളിക്കുന്നു." [28] ഒരുവശത്ത് സന്തോ ഷത്തിനായുള്ള നമ്മുടെ അതിരില്ലാത്ത ആഗ്രഹവും സത്യത്തിനായുള്ള അഭിവാഞ്ഛയും മറുവശത്ത് ആത്യ ന്തികമായി മരണത്തിൽ അവസാനിക്കുംവിധമുള്ള നമ്മുടെ പരിമിതമായ യുക്തിയും ശാരീരിക ബലഹീ നതയും തമ്മിൽ സഹിക്കാനാവാത്ത തരത്തിലുള്ള ചേർച്ചക്കുറവ് നിലനില്ക്കുന്നു. ഒരിക്കലും കുറവ് വരാത്ത യാഥാർഥ്യബോധം (realism) ആണ് പാസ്കലിന്റെ കരുത്ത് എന്നും പറയാനാകും. അദ്ദേഹം പറയുന്നു: "ഇവിടെ താഴെ സത്യമായതും പരിപക്വമായതുമായ സംതൃപ്തി ലഭ്യമാ കാൻ ആവില്ലെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ വലിയ ബുദ്ധിശക്തി ആവശ്യമില്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, നമ്മുടെ സുഖങ്ങളെല്ലാം മായയാണെന്നും അതേസമയം നമ്മുടെ അസ്വസ്ഥതക ളെല്ലാം ശാശ്വതമാണെന്നും നമ്മെ നിരന്തരം ഭീഷണി പ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന മരണം, കുറച്ചു വർഷങ്ങൾക്കു ള്ളിൽ നമ്മെ ഉന്മൂലനാശത്തിലെത്തിക്കുകയോ അനന്ത മായ അസന്തുഷ്ടിയിലക്കു നയിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന ഭയാനകമായ സാധ്യത നമ്മുടെ മുമ്പിൽ അസന്ദിഗ്ധമായി

നിരത്തിവയ്ക്കുകയും ചെയ്യും. ഇതിനപ്പുറത്ത് യാഥാർ ഥ്യമായി വേറൊരു കാര്യമില്ല; ഇതിലുപരി ഭയപ്പെടുത്തുന്ന മറ്റൊന്നുമില്ല. നമുക്ക് ഇഷ്ടമുള്ളിടത്തോളം ധീരമായി പ്രവ ർത്തിക്കാം: എന്നാൽ, ഇതുതന്നെയാണ് ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും സുന്ദരമായ ജീവന്റെ അവസാനം കാത്തിരിക്കു ന്നത്." [29] ഈ ദുരവസ്ഥയിൽ ഒരു വ്യക്തിക്ക് തന്നിലേക്കു തന്നെ പിന്തിരിഞ്ഞോടാൻ ആവില്ല. കാരണം, തന്റെതന്നെ ദുരിതപൂർണാവസ്ഥയും തന്റെ അന്ത്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അനിശ്ചിതത്വവും അവനുതന്നെ അസഹനീയമായി ഭവി ക്കുന്നു. തൽഫലമായി അവന് സ്വയം ശ്രദ്ധതിരിച്ചു വിടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇക്കാര്യം പാസ്കൽ അനായാസം അംഗീകരിക്കുന്നു: "അതിനാലാണ് മനുഷ്യർ ശബ്ദ കോലാഹലം അതിയായി ഇഷ്ടപ്പെടുന്നത്." [30] എന്തെ ന്നാൽ, ഒരു വ്യക്തി തന്റെ അവസ്ഥയിൽനിന്നു സ്വയം സന്തോഷത്തിനായി വ്യതിചലിച്ചില്ലെങ്കിൽ തന്റെ മാനു ഷികത "അതിന്റെ ശൂന്യതയും അതിന്റെ തിരസ്കൃതത്വവും അതിന്റെ അപര്യാപ്തതയും അതിന്റെ അപരാശ്രയത്വവും അതിന്റെ ശക്തിയില്ലായ്മയും, അതിന്റെ നിസ്സാരതയും അനുഭവിച്ചറിയുന്നു. അക്കാരണത്താൽ, അവന്റെ ആത്മാ വിന്റെ ആഴങ്ങളിൽനിന്ന് നിരുന്മേഷം, വിഷാദം, ദുഃഖം, ഇച്ഛാഭംഗം, വൈരം, നൈരാശ്യം [എന്നിവ പുറപ്പെ ടുന്നു]" [31] –യഥാർഥത്തിൽ, സ്വയം ശ്രദ്ധതിരിച്ച് സന്തോ ഷിക്കേണ്ടത് എങ്ങനെയാണെന്ന് നമുക്കറിയാം: ജോലിയി ലൂടെ, വിശ്രമമാർഗങ്ങളിലൂടെ, കുടുംബത്തിലും ഇതര സുഹൃത്തുക്കളുമായുള്ള ബന്ധങ്ങളിലൂടെ, എന്നല്ല, നിർ ഭാഗ്യവശാൽ നമ്മുടെ ചില വിചാരങ്ങൾ നമ്മെ കൊണ്ടെ ത്തിക്കുന്ന ദുശ്ശീലങ്ങളിലൂടെ. അങ്ങനെയാകുമ്പോൾ ശ്രദ്ധ

തിരിച്ചുള്ള സന്തോഷശ്രമം സംതൃപ്തി നല്കാതെ വരും; മാത്രമല്ല, ജീവനും ആനന്ദത്തിനുമാ യുള്ള നമ്മുടെ വലിയ തൃഷ്ണ സാക്ഷാത്കരിക്കപ്പെടാ തെയും വരും. ഇക്കാര്യം നമുക്കെല്ലാവർക്കും വ്യക്തമായി അറിയാവുന്ന ഒന്നത്രേ.

ഇത്തരുണത്തിലാണ് പാസ്കൽ തന്റെ വലിയ വാദം നിര ത്തിവയ്ക്കുന്നത്. "ആകയാൽ എന്താണ് ഈ തൃഷ്ണയും ഈ നിസ്സഹായതയുടെ അനുഭവവും നമ്മോടു വിളിച്ചോ തുന്നത്? മനുഷ്യൻ ഒരുനാൾ യഥാർഥ ആനന്ദം അനുഭവി ച്ചിരുന്നെന്നും അതിൽനിന്ന് ഇപ്പോൾ തന്റെ കൈവശ മുള്ളത് അതിന്റെ ശൂന്യമായ അടയാളം മാത്രമാണെന്നും അത് അവൻ തന്റെ ചുറ്റുമുള്ള വസ്തുക്കൾവഴി പൂർണമാ ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നുവെന്നും ഇപ്പോഴുള്ളവയിൽനിന്ന് തനിക്കു ലഭിക്കാത്തത്, തനിക്ക് ഇല്ലാത്തതിൽനിന്ന് ലഭി ക്കാനായി ശ്രമിക്കുന്നു എന്നതല്ലേ? എന്നാൽ ഇവയ്ക്കൊ ന്നിനും അത് നല്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല; എന്തെന്നാൽ, അനന്തവും സ്ഥിരവുമായ ഒന്നുവഴിമാത്രമേ ഈ അനന്ത മായ അഗാധം പരസ്പരം ബന്ധിപ്പിക്കപ്പെടാൻ സാധി ക്കുകയുള്ളൂ; അത് ദൈവം തന്നെയാണ്." [32] "സ്ഥാന ഭ്രഷ്ടനാക്കപ്പെട്ട ഒരു രാജാവ്," [33] തന്റെ നഷ്ടപ്പെട്ട പ്രതാപം വീണ്ടെടുക്കാൻ തനിക്കു സാധിക്കുകയില്ല എന്ന് അറി ഞ്ഞിരിക്കേ, അതിനായി മാത്രം ശ്രമിക്കുന്നവനെപ്പോലെ യാണ് മനുഷ്യനെങ്കിൽ, പിന്നെ അവൻ ആരാണ്? എത്ര അതിവിചിത്രമായ സൃഷ്ടിയാണ് മനുഷ്യൻ: ഒരു നവീനത, ഒരു രാക്ഷസീയത, അവ്യവസ്ഥിതി, വൈരുധ്യാത്മകത, അതേസമയം, അതിശയാത്മകം എന്നിങ്ങനെ സ്വഭാവമുള്ള എല്ലാറ്റിന്റെയും ന്യായാധിപൻ, ദുർബലമായ ഒരു മണ്ണിര,

സത്യത്തിന്റെ വാഹകൻ, അനിശ്ചിതത്വത്തിന്റെയും തെറ്റിന്റെയും കൂമ്പാരം, പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ മഹത്ത്വവും അതേസമയം ഉച്ഛിഷ്ടവും. ഈ സങ്കീർണത ആർക്ക് ഇഴപിരിച്ചെടുക്കാനാകും?" [34] ഒരു തത്ത്വചിന്തകൻ എന്ന നിലയിൽ പാസ്കൽ ഒരു കാര്യം വ്യക്തമായി ദർശിച്ചു: "നമ്മുടെ ബുദ്ധിശക്തി എത്രമാത്രം വലുതാണോ അത്ര മാത്രം നാം മനുഷ്യന്റെ ഗരിമയും അതേസമയം അവന്റെ അധഃകൃതാവസ്ഥയും കണ്ടെത്തുകയും," [35] പ്രസ്തുത വൈരുധ്യങ്ങൾ പൊരുത്തപ്പെടാൻ കഴിയാത്തവയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. മനുഷ്യയുക്തിക്ക് അവയെ തമ്മിൽ പൊരുത്തപ്പെടുത്താനോ ആ സമസ്യയുടെ പൊരുളഴിക്കാനോ സാധിക്കുകയില്ല.

ദൈവം ഉണ്ടെന്ന് അംഗീകരിക്കുകയും പല മതങ്ങളും ഇന്ന് അവകാശപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്ന രീതിയിൽ ദൈവിക വെളിപാട് ഉണ്ടെന്നിരിക്കേ, ആ വെളിപാട് സത്യമാണെങ്കിൽ അത് നാം കാത്തിരിക്കുന്ന ഉത്തരം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതായിരിക്കണം; അതുവഴിയായി നമുക്ക് വളരെയേറെ വേദന വരുത്തിവയ്ക്കുന്ന ഈ വൈരുധ്യങ്ങളെ നമുക്ക് പരിഹരിക്കാൻ സാധിക്കണം എന്ന് പാസ്കൽ വാദിക്കുന്നു. "മനുഷ്യന്റെ മഹത്ത്വവും അതേസമയം ദുരിതപൂർണാവസ്ഥയും വളരെ പ്രകടമാണ്; അതിനാൽ ശരിയായ മതം മനുഷ്യരിലുള്ള മഹത്ത്വത്തിന്റെ വലിയ തത്ത്വവും വളരെ വലിയ ദുരിതപൂർണാവസ്ഥയുടെ തത്ത്വവും നിശ്ചയമായും പഠിപ്പിക്കുന്ന ഒന്നായിരിക്കണം. ഈ അസ്വസ്ഥജനകമായ വൈരുധ്യങ്ങൾക്ക് അത് ഉത്തരം പറയുകയും ചെയ്യണം." [36]

പ്രധാന മതങ്ങൾ പഠിച്ചറിഞ്ഞശേഷം പാസ്കൽ ഇപ്രകാരം ഒരു നിഗമനത്തിലെത്തി: ഇക്കാര്യത്തിൽ "കൃപ വഴിയുള്ള ജ്ഞാനോദയത്തിൽ പ്രകാശിതമാകുന്ന സത്യത്തിന്റെ ഉയർന്ന മാനദണ്ഡം കൂടാതെ ഏതെങ്കിലുമൊരു ചിന്തയ്ക്കോ യോഗാത്മക സന്യസ്ത സമ്പ്രദായത്തിനോ (ascetic-mystical practice) ഒരു പരിഹാരമാർഗം നിർദേശിക്കാനാവില്ല." [37] സത്യദൈവം നമ്മോട് എന്താണ് പറയാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത് എന്നു ചിന്തിക്കുമ്പോൾ, പാസ്കൽ എഴുതുന്നു," നിങ്ങളുടെ ദുരിതങ്ങൾക്ക് നിങ്ങളിൽത്തന്നെ പരിഹാരം കണ്ടെത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നത് യഥാർഥത്തിൽ പാഴ്വേലയാണ്. സത്യമോ നന്മയോ നിങ്ങളിൽത്തന്നെ കണ്ടെത്താൻ സാധിക്കുകയില്ല എന്നു മാത്രമായിരിക്കും നിങ്ങളുടെ മുഴുവൻബുദ്ധിക്കും കണ്ടെത്താവുന്ന ജ്ഞാനം. തത്ത്വവിചാരകർ അതു നിങ്ങൾക്കു വാഗ്ദാനം ചെയ്തിരുന്നു; എന്നാൽ അതു നിങ്ങൾക്കു കൈമാറാൻ അവർക്ക് സാധിച്ചില്ല. നിങ്ങൾക്കാവശ്യകമായ യഥാർഥ നന്മ എന്താണെന്നോ, നിങ്ങളുടെ സത്യമായുള്ള സ്ഥിതി എന്താണെന്നോ അവർക്കറിയില്ല." [38]

തന്റെ അസാധാരണ വൈഭവം നിറഞ്ഞ ബുദ്ധിശക്തി ഉപയോഗിച്ച്, മനുഷ്യന്റെ അവസ്ഥയും വിശുദ്ധ ലിഖിതങ്ങളും സഭയുടെ പാരമ്പര്യവും പഠിച്ചതിനുശേഷം പാസ്കൽ ശിശുതുല്യമായ ലാളിത്യത്തോടെ സുവിശേഷത്തിന്റെ ഒരു വിനയാന്വിതസാക്ഷിയായി തന്നത്തന്നെ അവതരിപ്പിക്കുന്നു. ക്രൈസ്തവികത അവതരിപ്പിക്കുന്ന സത്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കാൻതക്കവിധമുള്ള പരിപക്വമായ കാരണങ്ങൾ ഇല്ലെന്ന് തിടുക്കത്തിൽ തീർപ്പുകല്പ്പിക്കുന്നവരോട്, ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി എന്ന നിലയിൽ യേശു

ക്രിസ്തുവിനെക്കുറിച്ചു പറയാൻ പാസ്കൽ താത്പര്യപ്പെടുന്നു. ദൈവിക വെളിപാടിന്റെ ഉള്ളടക്കം യുക്തി ആവശ്യപ്പെടുന്നതിന് ഒട്ടും എതിരല്ലെന്നും ഒരു തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിനും സ്വന്തം രീതിയിൽ ഒരിക്കലും എത്തിച്ചേരാനാവാത്ത വിസ്മയനീയമായ ഉത്തരം നല്കാൻ അതിനു സാധിക്കുമെന്നും തന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന്, തന്റെ അനുഭവത്തിൽ നിന്ന്, പാസ്കലിനു പറയാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു.

മാനസാന്തരം: കർത്തൃസന്ദർശനം

1654 നവംബർ 23-ാം തീയതി പാസ്കലിന് വളരെ ശക്തമായ ഒരു അനുഭവം ഉണ്ടായി; ഇന്നും അതിനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ "അഗ്നിനിശ" ("night of fire") എന്നാണ് വിശേഷിപ്പിക്കുന്നത്. സന്തോഷാശ്രു പൊഴിക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനു കാരണമാക്കിയ ആ യോഗാത്മകഅനുഭവം (mystical experience) അതീവശക്തവും നിർണായകവും ആയിരുന്നു. അതിനാൽ അദ്ദേഹം അത് കൃത്യമായ തീയതി കുറിച്ചിട്ട് "അനുസ്മരണം" ("Memorial") എന്ന തലക്കെട്ടോടെ ഒരു കടലാസിൽ എഴുതി തന്റെ പുറംകുപ്പായത്തിന്റെ (coat) ഉൾവശത്തുള്ള കീശയിൽ നിക്ഷേപിച്ചിരുന്നു; അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തിനുശേഷമാണ് അതു കണ്ടെത്തപ്പെട്ടത്. ആ രാത്രിയിൽ പാസ്കലിന്റെ ആത്മാവിൽ എന്താണ് സംഭവിച്ചതെന്ന് നമുക്ക് കൃത്യമായി നിരൂപിക്കാനാവില്ലെങ്കിലും പാസ്കൽതന്നെ പിന്നീട് അംഗീകരിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ, എരിഞ്ഞടങ്ങാത്ത മുൾപ്പടർപ്പിനുമുമ്പിൽ മോശക്കുണ്ടായ അനുഭവത്തിന് (പുറ 3 കാണുക) ഏതാണ്ട് തുല്യമായിരുന്നു അത്. മോശയുടെ അനുഭവം വെളിപാടിന്റെയും രക്ഷയുടെയും ചരിത്രത്തിൽ മൗലികമായ

ഒന്നായിരുന്നല്ലോ! ഈ അനുസ്മരണത്തിന്റെ ശീർഷ കമായി പാസ്കൽതന്നെ പ്രതിഷ്ഠിച്ച "അഗ്നി" [39] എന്ന സംജ്ഞ, അതിനോടനുബന്ധിച്ചു പറഞ്ഞാൽ, ഇപ്രകാരം ഒരു താരതമ്യത്തിന് നമ്മെ ക്ഷണിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം ഒരു സമാനതയിലേക്ക് പാസ്കൽതന്നെ വിരൽചൂണ്ടുന്ന തായി തോന്നും. കാരണം, അഗ്നിയെക്കുറിച്ചുള്ള സൂചന നല്കിയശേഷം ഉടൻതന്നെ മോശയുടെ സാന്നിധ്യത്തിൽ കർത്താവ് തന്നെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞത് പാസ്കൽ ആവർത്തി ക്കുന്നു, ''അബ്രാഹത്തിന്റെയും ഇസഹാക്കിന്റെയും യാക്കോബിന്റെയും ദൈവം" (പുറ 3:6.15); അതിനോട് അദ്ദേഹം തുടർന്ന് ചേർത്തു: "തത്ത്വശാസ്ത്രജ്ഞരുടെയും വിജ്ഞാനികളുടെയും ദൈവമല്ല." നിശ്ചയം. നിശ്ചയം. വികാരം. ആനന്ദം. സമാധാനം. യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ ദൈവം.

യഥാർഥത്തിൽ നമ്മുടെ ദൈവം ആനന്ദമാണ്. ഈ സത്യം സഭ മുഴുവന്റെയും മുമ്പിലും ദൈവത്തെ അന്വേഷിക്കുന്ന എല്ലാവരുടെയും മുമ്പിലും ബ്ലെയ്സ് പാസ്കൽ സാക്ഷ്യ പ്പെടുത്തുന്നു. "ഇത് ആ രൂപമില്ലാത്ത ദൈവമല്ല, കേവലം പ്രാപഞ്ചികദൈവവുമല്ല. ഇതൊരു വ്യക്തിയുടെ ദൈവ മാണ്, ഒരു വിളിയുടെ ദൈവം; ഇത് അബ്രാഹത്തിന്റെയും ഇസഹാക്കിന്റെയും യാക്കോബിന്റെയും ദൈവമാണ്; ഇത് സുനിശ്ചിതത്വത്തിന്റെ ദൈവമാണ്; ഇതൊരു വൈകാരിക തയുടെ ദൈവമാണ്; ആനന്ദത്തിന്റെ ദൈവം." [40] മനുഷ്യാ ത്മാവിന്റെ ഗരിമയെക്കുറിച്ച് പാസ്കലിന് ഉറപ്പു ലഭിച്ച ആ രാത്രിയിലെ മുഖാഭിമുഖം അതേ സജീവവും ആഴമറ്റ തുമായ ആനന്ദത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ നിമഗ്നനാക്കി: "ആനന്ദം, ആനന്ദം, ആനന്ദം, ആനന്ദാശ്രു." ആ ദൈവിക

ആനന്ദത്തിന്റെ അവസരം അദ്ദേഹത്തിന് ഏറ്റുപറച്ചിലിന്റെയും പ്രാർഥനയുടെയും നിമിഷങ്ങളായി മാറി: യേശുക്രിസ്തുവിൽനിന്ന് ഞാൻ എന്നത്തന്നെ അടർത്തിയെടുത്തു; ഞാൻ അവനിൽനിന്ന് ഓടിയകന്നു; അവനെ നിഷേധിച്ചു; അവനെ കുരിശിൽ തറച്ചു. അവനിൽനിന്ന് ഒരിക്കലും ഞാൻ വേർപെടാതിരിക്കട്ടെ." [41] യേശുക്രിസ്തുവിൽ വ്യക്തിപരമായി നമ്മുടെ ചരിത്രം പങ്കുവയ്ക്കുകയും നമ്മുടെ ജീവിതത്തിൽ നിരന്തരം പങ്കുചേരുകയും ചെയ്യുന്ന ദൈവത്തിന്റെ സ്നേഹത്തിന്റെ അനുഭവം പാസ്കലിനെ ആഴമായ ഒരു മാനസാന്തരത്തിന്റെ പാതയിൽ കൊണ്ടെത്തിച്ചു, അങ്ങനെ ഉപവിയുടെ ജീവിതത്തിൽ, അതായത്, "വഞ്ചനയുടെ ആസക്തികളാൽ കളങ്കിതമായ പഴയ വ്യക്തിയുടെ" (എഫേ 4:22) പാതയിൽനിന്ന് "പരിപൂർണവും മധുരതരവുമായ പരിത്യാഗത്തിന്റെ" പാതയിൽ. [42]

വിശ്വാസവും യുക്തിയും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം സംബന്ധിച്ച തന്റെ ചാക്രികലേഖനത്തിൽ വിശുദ്ധ ജോൺ പോൾ രണ്ടാമൻ പാപ്പാ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചതുപോലെ, "പാസ്കലിനെപ്പോലെയുള്ള തത്ത്വശാസ്ത്രജ്ഞർ" എല്ലാത്തരം ഔദ്ധത്യത്തെയും നിരാകരിക്കുന്നതിലും അതേസമയം വിനയവും ധൈര്യവും പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിലും ശ്രദ്ധേയരാണ്. "വിശ്വാസം യുക്തിയെ ഔദ്ധത്യത്തിൽനിന്ന് മോചിപ്പിക്കുന്നു" [43] എന്നവർ മനസ്സിലാക്കി. 1654 നവംബർ 23-ലെ രാത്രിക്കുമുമ്പുതന്നെ പാസ്കൽ ഒരിക്കൽപ്പോലും ദൈവാസ്തിക്യത്തെക്കുറിച്ച് സംശയിച്ചിരുന്നില്ല. ദൈവമാണ് പരമമായ നന്മയെന്നും പാസ്കൽ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു... തനിക്കില്ലെന്നു കരുതിയിരുന്നതും താനാഗ്രഹിച്ചതും അറിവ് ആയിരുന്നില്ല, മറിച്ച്, ശക്തിയായിരുന്നു;

സത്യമായിരുന്നില്ല, മറിച്ച് ബലമായിരുന്നു.” [44] ദൈവാനുഗ്രഹത്താൽ ആ ശക്തി പാസ്കലിനുമേൽ ചൊരിയപ്പെട്ടു; അപ്പോൾ യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ പക്കലേക്ക് ഉറപ്പോടും ആനന്ദത്തോടുംകൂടെ താൻ നയിക്കപ്പെടുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന് അനുഭവവേദ്യമായി: “യേശുക്രിസ്തുവഴി മാത്രമേ നാം ദൈവത്തെ അറിയുന്നുള്ളൂ. ഈ മധ്യസ്ഥനെക്കൂടാതെ ദൈവമായുള്ള എല്ലാ സമ്പർക്കവും വേർപെടുത്തപ്പെടുന്നു.” [45] യേശുക്രിസ്തുവിനെ കണ്ടെത്തുകയെന്നാൽ, എനിക്ക് ആവശ്യമുള്ള രക്ഷകനെയും മോചകനെയും കണ്ടെത്തുക എന്നതത്രേ: “ഈ ദൈവം നമ്മുടെ ദുരിതങ്ങളുടെ നിവാരകൻ അല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമല്ല. ആകയാൽ നമ്മുടെതന്നെ അപരാധങ്ങൾ നാം തിരിച്ചറിയുമ്പോഴാണ് നാം യഥാർഥത്തിൽ ദൈവത്തെ അറിയുന്നത്.” [46] അർഥവത്തായ എല്ലാ മാനസാന്തരത്തിലും സംഭവിക്കുന്നതുപോലെ, തന്റെ വിനയാന്വിതഭാവത്തിലാണ് ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ മനസാന്തരവും നടപ്പിലായത്. വിനയം “നമ്മെ നമ്മുടെ സങ്കുചിത മനോഭാവത്തിൽനിന്നും സ്വാർഥമാത്രത്തിൽനിന്നും മോചിപ്പിക്കുന്നു.” [47]

വിപുലവും അസ്വസ്ഥവുമായിരുന്ന ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ ബുദ്ധിശക്തി, യേശുക്രിസ്തുവിന്റെ വെളിപാടോടുകൂടെ സമാധാനവും സന്തോഷവുംകൊണ്ടു നിറഞ്ഞു കവിഞ്ഞപ്പോൾ അത് നമ്മെ, “ഹൃദയത്തിന്റെ സരണി” [48] പിന്തുടർന്നുകൊണ്ട്, “ഇപ്രകാരമുള്ള സ്വർഗീയ പ്രകാശത്തിന്റെ” [49] ധോരണിയിലേക്കു മുന്നേറാനായി ക്ഷണിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ദൈവം “ഒരു മറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ദൈവ” (ഏശ 45:15 കാണുക) മാണെങ്കിൽ അതിന് കാരണം അവിടന്ന് തന്നത്തന്നെ

മറച്ചുവയ്ക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു എന്നതുതന്നെ. എന്തെന്നാൽ, അത് നമ്മുടെ യുക്തി, കൃപയാൽ പ്രകാശിതമായി, അവിടത്തെ അന്വേഷിച്ചു കണ്ടെത്തുന്നതിൽനിന്ന് ഒരിക്കലും പിന്നാക്കം പോകാതിരിക്കാൻവേണ്ടി ആയിരുന്നു. ആകയാൽ, കൃപവഴിയുള്ള പ്രകാശനത്തിലൂടെയാണ് നാം അവിടത്തെ അറിയാനിടയാകുന്നത്. അതേസമയം, നമ്മുടെ മാനുഷികസ്വാതന്ത്ര്യം ഇതിലേക്ക് തുറന്നിരിക്കേണ്ടതുണ്ട്; യഥാർഥത്തിൽ യേശുതന്നെ തന്റെ വചനംവഴി ഇക്കാര്യത്തിൽ നമ്മെ ആശ്വസിപ്പിക്കുന്നു, "നിങ്ങളെന്നെ കണ്ടെത്തിയില്ലായിരുന്നെങ്കിൽ നിങ്ങൾ എന്നെ അന്വേഷിക്കുമായിരുന്നില്ല." [51]

ഹൃദയത്തിന്റെ സരണിയും വിശ്വസിക്കാനുള്ള അതിന്റെ കാരണങ്ങളും

ബെനെഡിക്ട് പതിനാറാമൻ പാപ്പായുടെ വാക്കുകൾ പ്രകാരം "ആദ്യംമുതല്ക്കേ കത്തോലിക്കാ പാരമ്പര്യം, വിശ്വാസതത്ത്വം (fideism) എന്നതിനെ നിരാകരിച്ചിട്ടുണ്ട്; അതായത്, യുക്തിക്ക് വിരുദ്ധമായി നിന്നുകൊണ്ട് വിശ്വസിക്കാനുള്ള ത്വര." [52] "ദൈവത്തിലുള്ള വിശ്വാസം യുക്തിസഹം" [53] ആണെന്ന് പാസ്കലിന് ആഴമാർന്ന ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നു. കാരണം, "തെറ്റാണെന്ന് അറിഞ്ഞ ഒന്നിനെ വിശ്വസിക്കാൻ മനസ്സിനെ നിർബന്ധിക്കാൻ പാടുള്ളതല്ലല്ലോ;" [54] മാത്രമല്ല, "യുക്തിയുടെ തത്ത്വങ്ങളെ നാം മറുതലിക്കുകയാണെങ്കിൽ, നമ്മുടെ മതം യുക്തിരഹിതവും അങ്ങനെ പരിഹാസ്യവും ആയിത്തീരും." [55] എന്നാൽ, വിശ്വാസം യുക്തിസഹം ആണെങ്കിൽപ്പോലും അത് ദൈവത്തിന്റെ ഒരു ദാനമാണ്; അതിനാൽ അത് അടിച്ചേല്പ്പിക്കപ്പെടാൻ പാടില്ല. "എന്തുകൊണ്ട് നാം സ്നേഹിക്ക

പ്പെടണം എന്ന് കാരണങ്ങൾ നിരത്തിവെച്ച് നമുക്ക് തെളിയിക്കാനാവില്ല; അപ്രകാരം ചെയ്യുന്നത് അപഹാസ്യമായിരിക്കും." [56] തന്റെ ആർദ്രമായ നർമബോധത്തോടെ, മാനുഷിക സ്നേഹവും ദൈവം നമ്മെ മാടിവിളിക്കുന്നതും താരതമ്യപ്പെടുത്തി, പാസ്കൽ ഇതു പറയുന്നു. മാനുഷിക സ്നേഹം "ഒരിക്കലും അടിച്ചേല്പിക്കപ്പെടാതെ അഭ്യർഥന മാത്രം നടത്തുന്നതുപോലെ, ദൈവസ്നേഹവും ഒരിക്കലും അടിച്ചേല്പിക്കപ്പെടുകയില്ല." [57] യേശു സത്യത്തിനു സാക്ഷ്യം നല്കി (യോഹ 18:37 കാണുക); എന്നാൽ "അതിനെതിരേ സംസാരിച്ചവരുടെമേൽ അത് അടിച്ചേല്പിച്ചില്ല." [58] അതിനാലാണ്, "കാണാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവർക്കു മാത്രം ആവശ്യത്തിനുള്ള പ്രകാശം ഉള്ളത്, എതിർദിശയിൽ ആയിരിക്കുന്നവർക്ക് ആവശ്യത്തിന് ഇരുട്ടും." [59]

പാസ്കൽ തുടർന്നു പറയുന്നു, "വിശ്വാസം തെളിവിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ്. തെളിവ് മാനുഷികവും വിശ്വാസം ദൈവികദാനവുമാണ്." [60] ആകയാൽ, "ദൈവം നമ്മുടെ ഹൃദയം തന്നിലേക്കു തിരിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ" [61] നമുക്ക് വിശ്വസിക്കാൻ സാധിക്കില്ല. വിശ്വാസം യുക്തിയുടെ തലത്തിനുമുപരി നില്ക്കുന്ന ഒന്നാണെങ്കിലും, വിശ്വാസം യുക്തിക്ക് വിരുദ്ധമാണെന്നു കരുതേണ്ടതില്ല; മറിച്ച്, വിശ്വാസം അനന്തമാംവിധം യുക്തിയെ മറികടക്കുന്നു. പാസ്കലിന്റെ കൃതികൾ വായിക്കുമ്പോൾ വിശ്വാസം യുക്തിയെ വിശദീകരിക്കുന്ന ഒന്നായി നാം ആദ്യം കണ്ടുമുട്ടുന്നില്ല. മറിച്ച്, ദൈവം ദയാപൂർവം സ്ഥാപിച്ചതും യുക്തിയെ അതിലംഘിക്കുന്നതുമായ ഒരു ക്രമത്തെക്കുറിച്ച് തർക്കശാസ്ത്രപരമായ കാരണം നിരത്തുന്ന ഒരു ക്രിസ്ത്യാനിയെയാണ്: "ശരീരങ്ങളും മനസ്സുകളും തമ്മി

ലുള്ള അനന്തമായ ദൂരം പ്രതിനിധാനം ചെയ്യുന്നത് അതിനെക്കാൾ ഏറെ അനന്തമായ ദൂരമുള്ള മനസ്സുകളും ഉപവിയും ആണ്, കാരണം ഈ രണ്ടാമത്തേത് അതിസ്വാഭാവികമാണ്." [62] ഒരു സ്ഥലത്ത് സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള വസ്തുക്കൾ സംബന്ധിച്ച ശാസ്ത്രമായ രേഖാഗണിതത്തിൽ (geometry) വിദഗ്ധനായ ശാസ്ത്രജ്ഞൻ, ചരിത്രത്തിൽ പ്രതിഷ്ഠിതമായ മനസ്സിനെ സംബന്ധിച്ച തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിൽ വിദഗ്ധനായ ഗണിതശാസ്ത്രജ്ഞൻ (mathematician) എന്നീ നിലകളിൽ വിളങ്ങിയ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കൽ, വിശ്വാസത്തിന്റെ കൃപയാൽ പ്രകാശിതനായി തന്റെ അനുഭവം മുഴുവൻ ഈ വാക്കുകളിൽ സംഗ്രഹിച്ചു: "എല്ലാ ശരീരങ്ങളും ഒരുമിച്ചുചേർത്തിട്ട് അവയിൽനിന്ന് ഒരു ചെറിയ ചിന്താശകലംപോലും നുകർന്നെടുക്കാനായില്ല. അത് അസാധ്യവും മറ്റൊരു തലത്തിൽപ്പെട്ടതും ആണ്. എല്ലാ ശരീരങ്ങളും മനസ്സുകളും ഒരുമിച്ചു ചേർത്താൽപ്പോലും യഥാർഥ സ്നേഹത്തിനായുള്ള ഒരു പ്രചോദനം (impulse) ലഭിക്കില്ല. അത് അസാധ്യവും അതിസ്വാഭാവികതയുടേതുമായ മറ്റൊരു തലത്തിൽപ്പെട്ടതുമാണ്." [63]

ലോകത്തെക്കുറിച്ചോ നമ്മെക്കുറിച്ചോ "വളരെ വ്യക്തമായ ഒരു ധാരണ" ഉണ്ടാക്കാൻ രേഖാഗണിതശാസ്ത്രത്തിന്റെ വ്യവഹാരങ്ങൾക്കോ തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിന്റെ വാദഗതികൾക്കോ അവയിൽത്തന്നെ സാധിക്കുകയില്ല. തങ്ങളുടെ കണക്കുകൂട്ടലുകളുടെ വിശദാംശങ്ങളിൽ കുടുങ്ങിക്കിടക്കുന്നവർ മൊത്തത്തിനെയും വീക്ഷിക്കാനുള്ള സാധ്യത മുതലെടുക്കുന്നില്ല; അതാണല്ലോ എല്ലാ തത്ത്വങ്ങളെയും കാണാൻ നമ്മെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നത്! അതാണ് പാസ്കൽ പറയുന്ന, "ചാതുര്യ അരൂപി" ("spirit of finesse"); അദ്ദേഹം

അതിനെ ഉയർത്തിക്കാട്ടുന്നു; എന്തെന്നാൽ, യാഥാർഥ്യം മനസ്സിലാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നയാൾ പെട്ടെന്നുതന്നെ കാര്യങ്ങൾ ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ വീക്ഷിക്കണം." [64] ഈ അന്തർജ്ഞാനപരമായദർശനം പാസ്കൽ പറയുന്നതനുസരിച്ച് "ഹൃദയത്തോട് ചേർന്നിരിക്കുന്നു." "നാം സത്യം ഗ്രഹിക്കുന്നത് യുക്തികൊണ്ടുമാത്രമല്ല, അതിലേറെ ഹൃദയം കൊണ്ടാണ്; ആദ്യതത്ത്വങ്ങൾ നാം അറിയുന്നത് ഈ രണ്ടാമത്തേതുവഴിയാണ്. അക്കാര്യത്തിൽ ഒരു പങ്കുമില്ലാത്ത യുക്തി അവയെ നിരാകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നത് യഥാർഥത്തിൽ വ്യർഥമായ ഒരു പ്രവൃത്തിയാണ്." [65] ദൈവികവെളിപാടുവഴി ലഭിച്ച സത്യങ്ങൾ യുക്തിവഴി സമർഥിക്കപ്പെടാവുന്നവയല്ല: അതായത്, നമ്മെ സൃഷ്ടിച്ച ദൈവം സ്നേഹമാകുന്നു; അവിടന്ന് പിതാവും പുത്രനും പരിശുദ്ധാത്മാവും ആകുന്നു; പുത്രൻ യേശുക്രിസ്തുവിൽ മനുഷ്യാവതാരം ചെയ്യുകയും നമ്മുടെ രക്ഷയ്ക്കായി മരിക്കുകയും ഉയിർക്കുകയും ചെയ്തു എന്നിങ്ങനെയുള്ളവ. വിശ്വാസത്തിന്റെ ഉറപ്പുവഴി മാത്രമേ ഇവയെ അറിയാനാവൂ; അതിനെത്തുടർന്ന് നമുക്കു ഉടൻതന്നെ ആത്മീയമായ ഹൃദയത്തിൽനിന്ന് യുക്തിസഹമായ മനസ്സിലേക്ക് മാറാൻ സാധിക്കും; അപ്പോൾ അതിന് അവയുടെ സത്യം അംഗീകരിക്കാനും അങ്ങനെ അവയെ വിശദീകരിക്കാനും സാധിക്കും. "ഇക്കാരണത്താലാണ് ദൈവത്തിൽനിന്ന് തങ്ങളുടെ ഹൃദയം ചലിപ്പിക്കപ്പെട്ട് മതാത്മക വിശ്വാസം സ്വീകരിച്ചവർ യഥാർഥത്തിൽ അനുഗൃഹീതരും അതിനെക്കുറിച്ച് ബോധ്യംവന്നവരും ആയിരിക്കുന്നത്." [66]

ചില സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ യേശുവിനെ അറിയുന്നില്ല, എന്നു മാത്രമല്ല അലസതയോ തങ്ങളുടെ വികാരത്തള്ളലോ

കാരണം സുവിശേഷം ഗൗരവമായി എടുക്കാൻ വിസമ്മതിക്കുന്നു എന്ന യാഥാർഥ്യത്തോട് എളുപ്പം പൊരുത്തപ്പെടാൻ പാസ്കൽ ഒരിക്കലും തയ്യാറായിരുന്നില്ല. എന്തെന്നാൽ, യേശുക്രിസ്തുവിൽ അവരുടെ ജീവിതങ്ങൾ സന്ദിഗ്ധാവസ്ഥിതിയിലാണ് (at stake). "ആത്മാവിന്റെ അനശ്വരത നമ്മെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഏറെ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നതാണ്; അത് നമ്മെ ആഴത്തിൽ സ്പർശിക്കുന്ന ഒന്നാണ്; എന്താണ് സന്ദിഗ്ദാവസ്ഥയിൽ ആയിരിക്കുന്നത് എന്നതിനെക്കുറിച്ച് നമുക്ക് താത്പര്യമില്ലാതായിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞാൽ നമുക്ക് എല്ലാ വികാരങ്ങളും നഷ്ടപ്പെട്ടു എന്നുവേണം കരുതാൻ... അതിനാലാണ് തൽസംബന്ധമായി ബോധ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്തവരെ ഞാൻ കൃത്യമായി രണ്ടായി തിരിക്കുന്നത്. ഒരു കൂട്ടർ അതിനെക്കുറിച്ച് അന്വേഷിക്കാൻ എല്ലാ തരത്തിലുമുള്ള യജ്ഞവും നടത്തുന്നു; മറ്റൊരുകൂട്ടർ അതിനെ പരിഗണിക്കാതിരിക്കുകയോ അതിനെക്കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാതിരിക്കുകയോ ചെയ്തുകൊണ്ട് തങ്ങളുടെ ജീവിതം മുന്നോട്ടു കൊണ്ടു പോകുന്നു." [67] പലപ്പോഴും നാം മരണത്തിൽനിന്ന് ഓടിയൊളിക്കാനോ മരണത്തെ മറികടക്കാനോ ശ്രമിക്കുന്നു എന്നു നമുക്കറിയാം; "നമ്മുടെ നശ്വരമായ അസ്തിത്വത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്ത ഒഴിവാക്കുകയോ" "അതിന്റെ ശക്തിയും തൽസംബന്ധമായ ഭയവും ഇല്ലാതാക്കുകയോ ചെയ്യാമെന്ന് നാം കരുതുന്നു. ക്രിസ്തീയ വിശ്വാസം മരണഭയം ഒഴിവാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗമല്ല; മറിച്ച്, മരണത്തിനെ അഭിമുഖീഭവിക്കാൻ അത് നമ്മെ സഹായിക്കുന്നു. ഉടൻ തന്നെയോ പിന്നീടോ ആ വാതിലിലൂടെ നാം കടന്നുപോകും... മരണമെന്ന രഹസ്യത്തെ പ്രകാശിപ്പിക്കുന്ന യഥാർഥ

വെളിച്ചം നമുക്കു ലഭ്യമാകുന്നത് ക്രിസ്തുവിന്റെ ഉയർപ്പിലൂടെയാണ്." [68] ദൈവത്തെ അറിയാനും സ്നേഹത്തിലുള്ള ഒരു ജീവിതം നയിക്കാനും മനുഷ്യഹൃദയത്തെ പ്രാപ്തമാക്കുന്നത് ദൈവത്തിന്റെ കൃപ മാത്രമാണ്. ഇക്കാര്യം പാസ്കലിന്റെ ഇന്നത്തെ പ്രധാനപ്പെട്ട വ്യാഖ്യാതാവായ ഒരാളെ ഇപ്രകാരം എഴുതാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു: "യേശുക്രിസ്തു കൊണ്ടുവന്നതിൽ എത്തിച്ചേരാതെയുള്ള, അതായത് സ്നേഹത്തിൽ എത്തിച്ചേരാതെയുള്ള, ചിന്ത ക്രൈസ്തവമാണെന്ന് പറയാനാവില്ല." [69]

പാസ്കൽ, വിവാദവും സ്നേഹവും

ഉപസംഹരിക്കുന്നതിനുമുമ്പ്, പാസ്കലിന്റെ ജാൻസെനിസവുമായുള്ള (Jansenism) ബന്ധത്തെക്കുറിച്ചു പരാമർശിക്കണം. പോർട്ട്-റോയലിലെ ഒരു സന്യസ്തസമൂഹത്തിൽ പാസ്കലിന്റെ ഒരു സഹോദരി, ജാക്വലിൻ, ചേർന്നിരുന്നു. ആ സമൂഹത്തിന്റെ ദൈവശാസ്ത്രം കൊർണേലിയാസ് ജാൻസെന്റ ദൈവശാസ്ത്രസ്വാധീനം ഉള്ളതായിരുന്നു. 1640-ൽ *അഗസ്റ്റീനൂസ്* (*Augustinus*) എന്ന ജാൻസെന്റെ കൃതി പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിരുന്നു. 1655 ജനുവരിയിൽ, "അഗ്നിനിശ"ക്കു ("night of fire") ശേഷം പാസ്കൽ പോർട്ട്-റോയലിലെ സന്യസ്താശ്രമത്തിൽ (abbey) ഒരു ധ്യാനത്തിൽ പങ്കചേരുകയുണ്ടായി. തുടർന്നുവന്ന മാസങ്ങളിൽ പാരീസ് സർവകലാശാലയായ സ്വർബോണിൽ *അഗസ്റ്റീനൂസിനെ* സംബന്ധിച്ച പ്രധാനപ്പെട്ടതും സുദീർഘവുമായ ഒരു വാദപ്രതിവാദം ഈശോസഭക്കാരും ജാൻസെനിസ്റ്റ് പക്ഷക്കാരും തമ്മിൽ നടക്കുകയുണ്ടായി. വിവാദം മുഖ്യമായും ദൈവത്തിന്റെ കൃപയെ സംബന്ധിച്ചായിരുന്നു, അതായത്, ദൈവികകൃപയും മാനുഷികസ്വഭാവവും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം,

കൃത്യമായി പറഞ്ഞാൽ നമ്മുടെ സ്വതന്ത്ര മനസ്സുമായുള്ള (free will) അതിന്റെ ബന്ധം. പാസ്കൽ പോർട്ട്-റോയലിലെ സഭയിലെ അംഗമല്ലാതിരുന്നിട്ടും "അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാഗ്വാദകഴിവുകൾ പരിഗണിച്ച് ജാൻസെനിസ്റ്റുകൾ തങ്ങൾക്കുവേണ്ടി വാദിക്കാൻ പാസ്കലിനെ ചുമതലപ്പെടുത്തി. യഥാർഥത്തിൽ പോർട്ട്-റോയലിലെ സമൂഹത്തിന്റെ അംഗം അല്ലാതിരുന്ന താൻ, ആരുടെയും പക്ഷം പിടിക്കുകയല്ലെന്ന് പാസ്ക്കൽ എഴുതുകയുണ്ടായി, "ഞാൻ ഒറ്റയ്ക്കാണ്... ഞാൻ പോർട്ട്-റോയലിന്റെ ഭാഗമല്ല." [70] 1656-ലും 1657-ലും പ്രസ്തുത ദൗത്യനിർവഹിച്ചുകൊണ്ട് "പ്രോവിൻസിന്റെ കത്തുകൾ" (*The Provincial Letters*) എന്നറിയപ്പെടുന്ന പതിനെട്ട് ലേഖനങ്ങൾ പാസ്കൽ എഴുതി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയുണ്ടായി.

"ജാൻസനിസ്റ്റുകളുടെ" പല പ്രസ്താവനകളും വിശ്വാസത്തിനു വിരുദ്ധമായിരുന്നെങ്കിലും, [71] അക്കാര്യം പാസ്കൽ അംഗീകരിച്ചപ്പോഴും, അപ്രകാരമുള്ള പ്രസ്താവനകൾ *അഗസ്റ്റീനൂസിൽ* ഇല്ലെന്നും പോർട്ട്-റോയലിനോട് ബന്ധപ്പെട്ടവർ അവ സ്വീകരിച്ചിരുന്നില്ലെന്നും പാസ്കൽ സമർഥിച്ചു. എന്നിരുന്നാലും, പാസ്കലിന്റെതന്നെ ചില പ്രസ്താവനകൾ, ഏറെ പ്രത്യേകിച്ച് പൂർവനിശ്ചയം (predestination) സംബന്ധിച്ചവ – വിശുദ്ധ അഗസ്റ്റിന്റെ പിൽക്കാല ദൈവശാസ്ത്രത്തിൽ അധിഷ്ഠിതവും ജാൻസെൻ കൂടുതൽ ശക്തമായി വാദിച്ചവയുമായവ – ശരിയാണെന്ന് തോന്നുന്നില്ല. അതേസമയം, ഒരു കാര്യം നാം ഓർക്കണം: മനുഷ്യനു സ്വന്തം ശക്തികളാലെ, ദൈവവരപ്രസാദം കൂടാതെതന്നെ, നന്മ ചെയ്യാനും അങ്ങനെ സ്വയം രക്ഷിക്കാനും സാധിക്കും എന്ന പെലാജിയൻ വാദത്തെ ചെറുത്തുനില്ക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായാണ് അഞ്ചാം നൂറ്റാണ്ടിൽ

വിശുദ്ധ അഗസ്റ്റിൻ തന്റെ സിദ്ധാന്തം രൂപപ്പെടുത്തിയത്. അതുപോലെതന്നെ, "മൊളിനിസ്റ്റ്" ("Molinist") ഈശോസഭക്കാരുടെ പഠനങ്ങളിൽ പെലാജിയനിസമോ അർധ-പെലാജിയനിസ്മോ (semi-pelagianism) അന്തർലീനമാണെന്നുള്ള ആത്മാർഥമായ ധാരണയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് പാസ്കൽ തന്റെ ചിന്ത വികസിപ്പിച്ചെടുത്തത്. ലൂയി ഡേ മൊളീന എന്ന ദൈവശാസ്ത്രജ്ഞന്റെ പേരിലാണ് മൊളിനിസ്റ്റുകൾ അറിയപ്പെടുന്നത്. അദ്ദേഹം 1600-ൽ മരിച്ചെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വാധീനം പതിനേഴാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ മധ്യഭാഗംവരെ തുടർന്നു. അതിനാൽ പാസ്കലിന്റെ ആർജവവും ഉദ്ദിഷ്ടലക്ഷ്യങ്ങളിലുള്ള ആത്മാർഥതയും അംഗീകരിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്.

പുനഃപരിശോധനയ്ക്കായി പ്രസ്തുത പ്രശ്നം വീണ്ടും എടുക്കേണ്ട സാഹചര്യമല്ല ഈ ലേഖനത്തിലുള്ളത്. അതേസമയം, പാസ്കൽ ശരിയായി നല്കിയ മുന്നറിയിപ്പ് നമ്മുടെ ഈ കാലഘട്ടത്തിൽ പ്രസക്തമായ ഒന്നായി നിലനില്ക്കുന്നു: ഒരു "നവപെലാജിയനിസം" ("neo-pelagianism"), [72] അതായത് അത്, "സഭാത്മക നിയമങ്ങളും ഘടനകളുംവഴി പൂർത്തിയാക്കപ്പെടുന്ന മാനുഷിക പ്രയത്നത്തിൽ എല്ലാററിനെയും കൊണ്ടെത്തിക്കുന്നു." [73] "നമ്മുടെ സ്വന്തം പ്രയത്നങ്ങളാൽ രക്ഷനേടാനാവും എന്ന ധാരണ വഴിയായി നമ്മെ മത്തുപിടിപ്പിക്കുന്ന അവസ്ഥ"യിലേക്ക് [74] അത് നമ്മെ നയിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഒരു കാര്യം വ്യക്തമായി ചൂണ്ടിക്കാണിക്കപ്പെടണം: കൃപയെക്കുറിച്ചുള്ള പാസ്കലിന്റെ ആത്യന്തികപഠനം, ഏറെ പ്രത്യേകിച്ച്, "എല്ലാവരും രക്ഷിക്കപ്പെടണമെന്നും സത്യത്തിന്റെ അറിവിലേക്ക് എത്തിച്ചേരണമെന്നും ദൈവം ആഗ്രഹിക്കുന്നു" (1 തിമോ 2:4) എന്നത്, പാസ്കൽ

തന്റെ ജീവിതാന്ത്യത്തിൽ പൂർണമായും കത്തോലിക്കാ രൂപത്തിലാണ് അവതരിപ്പിച്ചത്. [75]

ഞാൻ മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലെ, ബ്ലെയ്സ് പാസ്കൽ തന്റെ താരതമ്യേന ഹ്രസ്വവും അതേസമയം അസാധാരണമാംവിധം സമ്പന്നവും ഫലപ്രദവുമായ ജീവിതത്തിന്റെ അവസാനം സഹോദരീസഹോദരന്മാരോടുള്ള സ്നേഹം എല്ലാറ്റിനുമുപരിയായി പ്രതിഷ്ഠിച്ചു. താൻ ഒരേയൊരു ശരീരത്തിന്റെ അംഗമാണെന്ന് തനിക്ക് അനുഭവപ്പെടുകയും അദ്ദേഹം അത് തിരിച്ചറിയുകയും ചെയ്തു. എന്തെന്നാൽ, "തങ്ങളുടെതന്നെ അസ്തിത്വത്തിന്റെ സന്തോഷം തിരിച്ചറിയാൻ സാധിക്കാത്ത ആകാശവും ഭൂമിയും സൃഷ്ടിച്ച ശേഷം ദൈവം ആ സന്തോഷം തിരിച്ചറിയുകയും അങ്ങനെ ഒരു ശരീരമായിത്തീരുന്ന, ചിന്തിക്കുന്ന അംഗങ്ങളുള്ള, ഒന്നിനെ സൃഷ്ടിക്കാൻ താത്പര്യപ്പെട്ടു." [76] ഒരു അല്മായൻ എന്ന നിലയ്ക്ക് പാസ്കൽ സുവിശേഷത്തിന്റെ സന്തോഷം രുചിച്ചറിഞ്ഞു. സുവിശേഷം വഴിയായി "മനുഷ്യരാശിയുടെ എല്ലാ അംശങ്ങളുടെയും മുറിവുണക്കാനും അവ ഫലപ്രദമാക്കാനും അങ്ങനെ എല്ലാ സ്ത്രീപുരുഷന്മാരെയും ദൈവരാജ്യത്തിൽ ഒരു മേശയ്ക്കുചുറ്റും കൊണ്ടുവരാനും ആത്മാവ് ആഗ്രഹിക്കുന്നു." [77] 1659-ൽ "രോഗത്തെ നന്നായി ഉപയോഗപ്പെടുത്താനുള്ള വൈത്തോടുള്ള പ്രാർഥന" (*Prayer to Ask of God the Proper Use of Sickness*) അതീവ സുന്ദരമായി രൂപപ്പെടുത്തിയപ്പോൾ പാസ്കൽ ശാന്തത നിറഞ്ഞ ഒരു മനുഷ്യനായിരുന്നു; അദ്ദേഹം അപ്പോൾ വാഗ്വാദങ്ങളിലോ (controversies) തർക്കിച്ച് സ്വാധീനിക്കുന്ന വിധത്തിലുള്ള സംസാരത്തിലോ (apologetics) ഇടപെടാൻ താത്പര്യപ്പെട്ടിരുന്നില്ല. അസുഖം വർധിച്ച്, മരണ വക്രത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ അദ്ദേഹം

ദിവ്യകാരുണ്യം സ്വീകരിക്കാൻ താത്പര്യപ്പെട്ടു; എന്നാൽ അപ്പോൾ അത് ഉടൻ സാധ്യമായിരുന്നില്ല. അതിനാൽ അദ്ദേഹം തന്റെ സഹോദരിയോട് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: "എനിക്കിപ്പോൾ ശിരസ്സിനെ (യേശുക്രിസ്തുവിനെ) സ്വീകരിക്കാൻ സാധിക്കാത്തതിനാൽ, ശരീരത്തിലെ ഇതര അംഗങ്ങളുമായി സംസർഗത്തിൽ ആയിരിക്കാൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു." [78] അദ്ദേഹം "ദരിദ്രരുടെ സംസർഗത്തിൽ മരിക്കാൻ ഏറെ ആഗ്രഹിച്ചു." [79] 1662 ആഗസ്റ്റ് 19-ാം തീയതി പാസ്കൽ അന്ത്യശ്വാസം വലിച്ചതിനുശേഷം അദ്ദേഹത്തെക്കുറിച്ച് ഇപ്രകാരം പറയപ്പെട്ടു: "പാസ്കൽ ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയുടെ ലാളിത്യത്തോടെ മരിച്ചു." [80] കൂദാശകൾ സ്വീകരിച്ചശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസാന വാക്കുകൾ, "ദൈവം എന്നെ ഒരിക്കലും കൈവിടാതിരിക്കട്ടെ" [81] എന്നായിരുന്നു.

യേശുക്രിസ്തുവിൽ ആഴത്തിൽ നിമഗ്നമായ ബ്ലെയ്സ് പാസ്കലിന്റെ അത്യുജ്ജ്വലമായ പ്രവർത്തനവും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതമാതൃകയും അവസാനംവരെ സത്യത്തിന്റെയും മാനസാന്തരത്തിന്റെയും സ്നേഹത്തിന്റെയും പാതയിൽ നിലനില്ക്കാൻ നമ്മെ സഹായിക്കട്ടെ. എന്തെന്നാൽ, ഈ ജീവിതം ഒരു നിമിഷംകൊണ്ടു കടന്നുപോകുന്നു: "ഭൂമിയിൽ ഒരൊറ്റ ദിവസത്തിന്റെ പ്രയത്നത്താൽ അനശ്വരമായ സന്തോഷം കരഗതമാക്കാനാകും." [82]

2023 ജൂൺ 19-ാം തീയതി വിശുദ്ധ ജോൺ ലാറ്ററൻ മഹാദേവാലയത്തിൽവച്ച് നല്കപ്പെട്ടത്.

ഫ്രാൻസിസ് പാപ്പാ

Notes :

[1] *Pensées,* B 72, L 199. In the citations of the *Pensées* that follow, the letters B and L refer, respectively, to the Brunschvicg and Lafuma numberings.

[2] G. PERIER, *Vie de M. Pascal*, in *Œuvres complètes*, par M. Le Guern, I, Paris, 1998, 91.

[3] *Pensées*, B 670, L 270.

[4] B 425, L 148.

[5] B 546, L 417.

[6] *Entretien avec M. de Sacy*, in *Œuvres complètes*, par M. Le Guern, II, Paris, 2000, 90.

[7] *Pensées (Mémorial)*, L 913.

[8] *Pensées (Le Mystère de Jésus)*, B 582, L 926.

[9] Apostolic Exhortation *Gaudete et Exsultate*, 65.

[10] Ibid., 167.

[11] *Pensées*, B 187, L 12.

[12] G. PERIER , op. cit., 64.

[13] Cf. ibid., 65.

[14] Ibid.

[15] "Pascal", in: *The Glory of the Lord, A Theological Aesthetics III: Lay Styles.* San Francisco; New York: Ignatius Press, Crossroads Publications, 1986, p. 182.

[16] *Pensées*, B 764, L 307.

[17] B 282, L 110.

[18] B 331, L 533.

[19] PASCAL, *Entretien avec M. de Sacy*, op. cit., 98.

[20] Cf. *Pensées*, B 435, L 208.

[21] B 347, L 200.

[22] B 72, L 199.

[23] B 194, L 427.

[24] Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium*, 231.

[25] *Pensées*, B 358, L 678.

[26] Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium*, 232.

[27] *Pensées*, B 397, L 114.

[28] B 409, L 117.

[29] B 194, L 427.

[30] B 139, L 136.

[31] B 131, L 622.

[32] B 425, L 148.

[33] B 398, L 116.

[34] B 434, L 131.

[35] B 443, L 613.

[36] B 430, L 149.

[37] H.U. VON BALTHASAR , op. cit., p. 186.

[38] *Pensées*, B 430, L 149.

[39] *Pensées (Mémorial)*, L 913.

[40] *Catechesis*, 3 June 2020.

[41] *Pensées (Mémorial)*, L 913.

[42] L 913.

[43] Encyclical Letter *Fides et Ratio* (14 September 1998), 76: AAS 91 (1999), 64.

[44] H. GOUHIER, *Blaise Pascal. Commentaires*, Paris, 1971, 44-45.

[45] *Pensées*, B 547, L 189.

[46] Ibid.

[47] Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium*, 8.

[48] Cf. *Pensées*, B 283, L 298.

[49] B 435, L 208.

[50] B 585, L 242.

[51] *Pensées (Le Mystère de Jésus)*, B 553, L 919.

[52] *Catechesis*, 21 November 2012.

[53] Ibid.

[54] PASCAL, *Entretien avec M. de Sacy*, op. cit., p. 87.

[55] *Pensées*, B 273, L 173.

[56] B 283, L 298.

[57] *Homily for the Solemnity of Our Lord Jesus Christ, King of the Universe*, 20 November 2022.

[58] SECOND VATICAN ECUMENICAL COUNCIL, Declaration *Dignitatis Humanae*, 11.

[59] *Pensées*, B 430, L 149.

[60] B 248, L 7.

[61] B 284, L 380.

[62] B 793, L 308.

[63] B 793, L 308.

[64] B 1, L 512.

[65] B 282, L 110.

[66] Ibid.

[67] B 194, L 427.

[68] *Catechesis*, 9 February 2022.

[69] J.-L. MARION, *La Métaphysique et après*, Paris, 2023, 356.

[70] *Dix-septième lettre provinciale*, in *Œuvres complètes*, par M. Le Guern, II, Paris, 2000, 781.

[71] Cf. B. NEVEU, *L'erreur et son juge: remarques sur les censures doctrinales à l'époque moderne*, Naples, 1993.

[72] Cf. CONGREGATION FOR THE DOCTRINE OF THE FAITH, Letter *Placuit Deo* (22 February 2018); Apostolic Exhortation *Gaudete et Exsultate*, 57-59.

[73] Apostolic Exhortation *Gaudete et Exsultatee*, 59.

[74] Apostolic Letter *Desiderio Desideravi*, 20.

[75] Cf. *Pensées (Le Mystère de Jésus)*, B 550, L 931. The initial words – "I love all men as my brothers, because all are redeemed" – are crossed out in the Lafuma edition.

[76] B 482, L 360.

[77] Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium*, 237.

[78] G. PERIER , op. cit., pp. 92-93.

[79] ID., op. cit., p. 93.

[80] ID. op. cit., p. 90.

[81] ID., op. cit., p. 94.

[82] *Pensées (Mémorial)*, L 913.

ക്രൈസ്തവികത അവതരിപ്പിക്കുന്ന സത്യങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കാൻതക്കവിധമുള്ള പരിപക്വമായ കാരണങ്ങൾ ഇല്ലെന്ന് തിടുക്കത്തിൽ തീർപ്പുകൽപ്പിക്കുന്നവരോട്, ഒരു ക്രിസ്ത്യാനി എന്ന നിലയിൽ യേശുക്രിസ്തുവിനെക്കുറിച്ചു പറയാൻ പാസ്കൽ താത്പര്യപ്പെടുന്നു. ദൈവികവെളിപാടിന്റെ ഉള്ളടക്കം യുക്തി ആവശ്യപ്പെടുന്നതിന് ഒട്ടും എതിരല്ലെന്നും ഒരു തത്ത്വശാസ്ത്രത്തിനും സ്വന്തം രീതിയിൽ ഒരിക്കലും എത്തിച്ചേരാനാവാത്ത വിസ്മയനീയമായ ഉത്തരം നല്കാൻ അതിനു സാധിക്കുമെന്നും തന്റെ ഭാഗത്തുനിന്ന്, തന്റെ അനുഭവത്തിൽനിന്ന്, പാസ്കലിനു പറയാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു.

TO SERVE IN TRUTH AND LOVE

Pastoral Orientation Centre,
Secretariat, Kerala Catholic Bishops' Council,
Palarivattom, Kochi 682 025, Kerala, India
Ph: +91 484 2805722, 2805815
E-mail: pocpublications@gmail.com

9 789383 423712

₹ 70